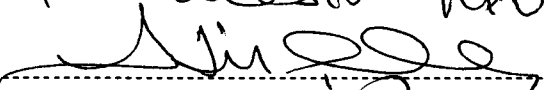
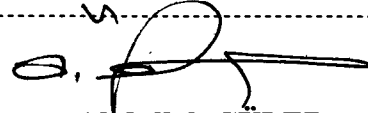
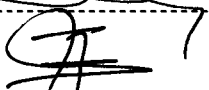
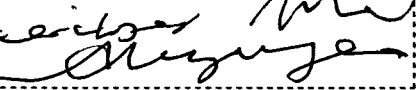
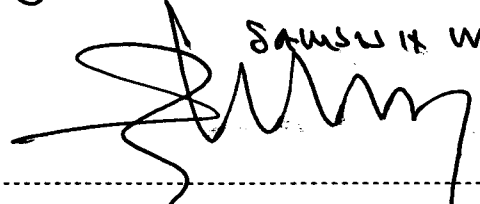
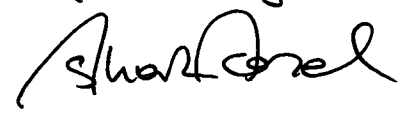
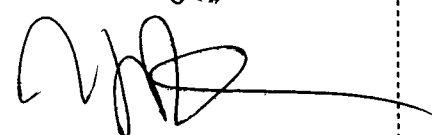
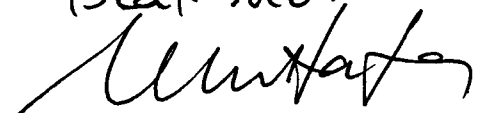

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında
Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederiz.

Adil Çelik Balıkesir Mv. 	 Abdullah GÜLER İstanbul Milletvekili
Ramazan Çar Kırıkkale M 	Ali Özkan Afyonkarahisar Mv.
Orhan KIRCALI Samsun Mv. 	Salih COŞA Trabzon Milletvekili
İshak GAZEL Kastamonu Mv. 	Yılmaz TUNÇ Bartın Mv.
	Muntazir ARSLAN Tokat Mv.

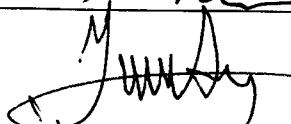
TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih : 20 Mart 2020	Esas No: 2/2735

Yazdır
GRAND JURY
20 Mart 2020
No: 638066

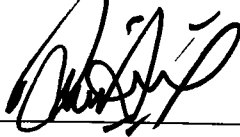
YUSUF NAYILMAZ
SAUSUN KILL. VEK.

Atay LISLI
Antalya MV
~~Ak~~ Lili

İbrahim AYDIN
Antalya MV.

Ziner ÖZDEMİR
Batman MV.

Kecip KASIR
İzmir M.V.

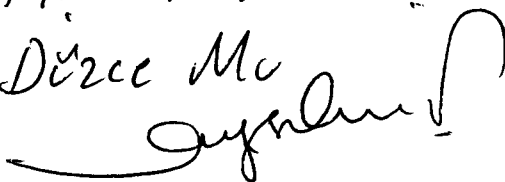

Mücahit BURMUŞOĞLU
Osmaniye MV.

Ayşe Keşir

Düzce MV

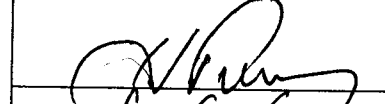
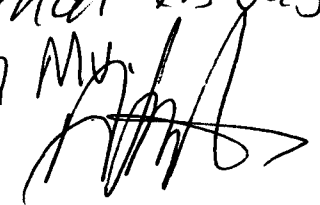
Mustafa Demir
İSTANBUL MV

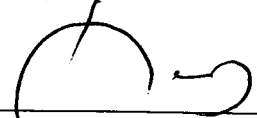
~~Öz~~
Kemal Çeltek
Antalya MV.

Çakır Tezi
Samsun MV.

Hacı TURAN
Ankara MV.

Abdulhak ARVAS
Van MV.

İsmail Tamer
Karsı MV.

Ahmet ŞAKIR
Malatya MV.

Mehmet Mehdi' EKER
DIYARBAKIR MV

A. S. K.
Ahmet AYDIN
Adıyaman MV

Bahmi Küpcü
Bozü MV.

ÖZLEM ZENGİN

TOKAT MİLLİYETLİ

Serkan Sarıcan

İstanbul MV

Ebübekir Bal

D. BAKIR MV.

Salim Giritcioğlu
Gankırı MV

Pelin ZAGCI
Bilecik MV.

Pelin ZAGCI

Metin YAVUZ
Aydın MV.

İlhan ZEKER
Kocaeli MV

Hakan Çavuşoğlu
Bursa MV

Niyazi Güneş

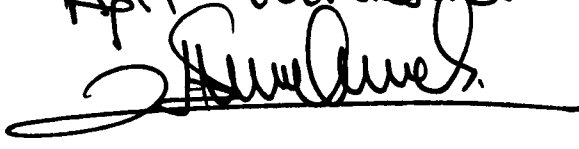
Karabük

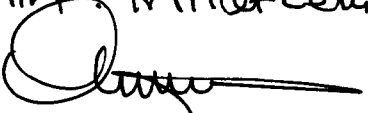
Belgin UYER

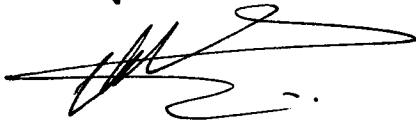
Balıkesir MV

Yavuz Subaşı

Balıkesir MV.

Ekrem ÇELİK
Ağrı Milletvekili

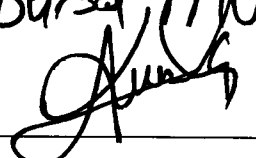
Osman Öner
Siirt Milletvekili

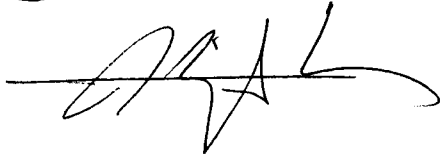
Halit ÖZSAKCI
Sakarya Milletvekili

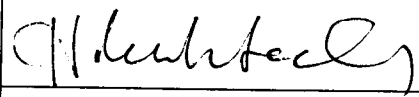
Recep ŞENOĞ
Erzurum Mu.

Fatma Aksal
Edirne Mu
F. Akın

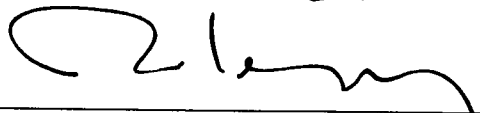
Abdullah DOĞRU
Adana Mu

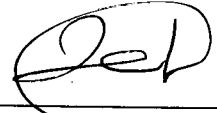

Ahmet KILIÇ
Bursa Mu.

NİLGÜN ÖK
Denizli Milletvekili

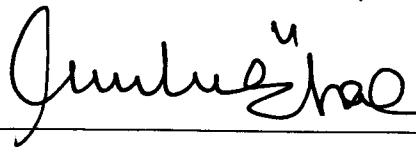
Hakan Kahtalı
Ataköy M.V.

Selman ÖZBOYACI
Konya Mu.

Orhan Yegün
Antalya Milletvekili

Zehra TAŞKESENÜĞÜLÜ DAA
Erzurum Milletvekili

Ceyir Dendir
Mardin Mu.

Cumhur ÜNAL
Karabük Mu.

F. ALPAY ÖZALAN
İzmir MV

Hacı Bayram Türkoğlu
Hatay M.V.

Hüseyin Sarıer
Hatay M.V.

Tahir Niyürek
Konya M.V.

Pamer Daplı
Adana M.V.

Mislüm Yüksel
Gaziantep M.V.

Yunus Kılıç
Kars M.V.

Semih EKİNCİ
Sivas M.V.

Zaferan Gülerler Açıkal
Sivri M.V.

Mustafa KENDİRLİ
Kırşehir M.V.

M. Sait KARAĞÖM
Gaziantep M.V.

SELİM GÜLTEKİN
NİĞDE M.V.

Yücel MENEKŞE
Kırşehir M.V.

İffet Polat

İstanbul M.V.

~~Halil İbrahim~~
HALİ İBRAHİM
SERİN BALIK

Antarlı
Orhan Ender
Konya M.

M. Levent Karahocası
Amasya

CANAN KARSLI
İstanbul M.

Hacı Ahmet ÖZDEMİR
G. ZİLİCİ

Lütfiye Selva GAN
S. Selva GAN

Yusuf BEYAZIT
TOLAT M.

Halil İbrahim
Konya M.

Selami ALTINIK
Ezrenik M.

Mazım MAVİS
SİNEP

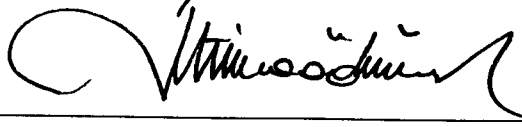
Mustafa ATAS
İstanbul M.

Refik ÖZEL
BURSA M.

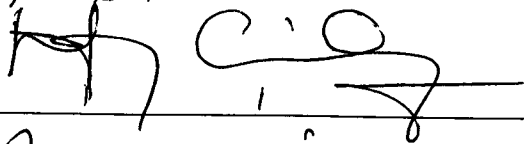
İsmail GÖNEŞ
UŞAK M.

Yusuf BAZER
YORGET M.

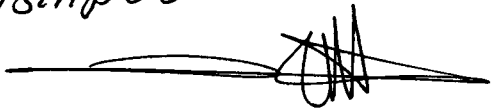
771111 İdunç
BURSA TİLLETİLİ

Hasan GİLEZ
AMASYA MİLLİTARİKİLİ

Reyri Berdikbel
BİNGÖL M.V.

Behir Kuwet ERİM
AYDIN M.V.

Zeynep Yıldız
ANKARA M.V.

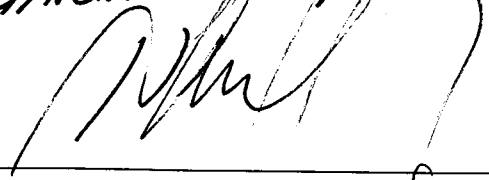
Melika Akçol
YALOVA M.V.

Polat TİRKİT
ZONGULU M.V.

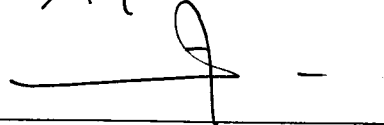
Ahmet Özdemir
KARAKÖY M.V.

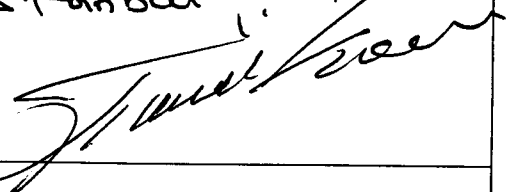
Oya Emre
DİYARBAKIR M.V.

Mutafa Sevaç
AYDIN M.V.

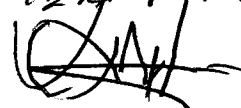
Tülay Kaynarca
İSTANBUL M.V.

Lilim Ömürkaya
KARAKÖY M.V.

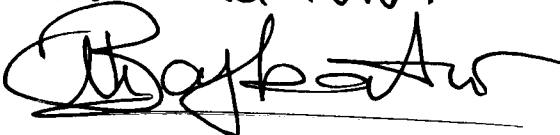

Ali Cumhur TAŞKIN
MERKİN M.V.

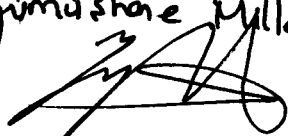

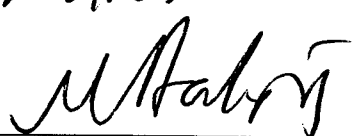
İbrahim YILDIZ
AFYONKARAHİSAR M.V.

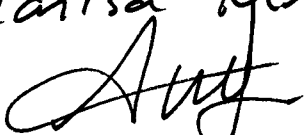

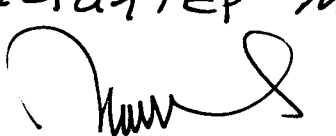
Murat BAYBATOR
Manisa Mv.

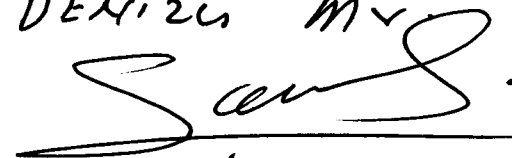
İmran KILIÇ
Kahramanmaraş Milletvekili

Cihan PEKTAS
Gümüşhane Milletvekili

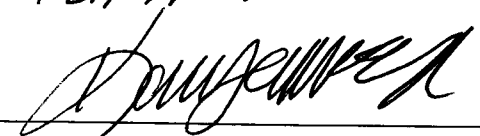
MUSTAFA ARIKOZ
Mehrin Mv.

Uğur AYDEMİR
Manisa Mv.

Mehmet ERDOĞAN
Gaziantep Mv.

SAHİN TIL
DENİZLİ Mv.

ŞİRİN ÜNAL
İSTANBUL Mv.

Yasar KIRKPINAR
İZMİR Mv.

Fuat KOKTAŞ
Samsun Mv.

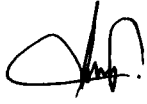

Rumeyza KODUL
İstanbul Mv.

MUSTAFA CANBEY
Balıkesir Milletvekili

Emine YAVUZ GÖRER
BURSA Milletvekili

YAVUZ ERGUN
Niğde Mv.

Anife Polat Doğan
Ankara Milletvekili

Habibe ÖCAL
Kahramanmaraş Mv.

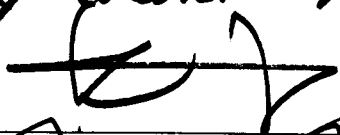
İsmail KAYA
Osmaniye Milletvekili

Ali Şahin
Gaziantep Mv.

İrfan KARTAL
VAN

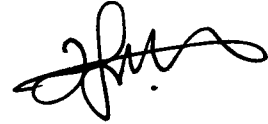

Şahin Zambilci
Adana Mv.

Mehmet Ali Cevheri
Sanku Mv.
A. Cevheri

Zülfü DEMİRCİ
Elazığ Mv.

Asuman ERDOĞAN
Ankara Mv.

Emine Zeybet
Kocaeli Mv.

Gigdem Kencapıl
Tekirdağ Mv.

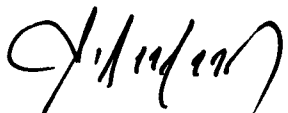

Opüşhan Kaya
Görm Mv.

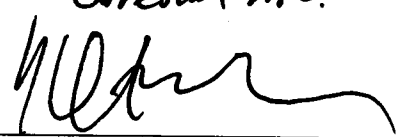

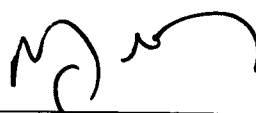
Yasin UĞUR
Burdur Mv.

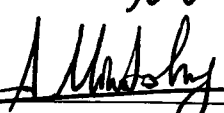
Ahmet Salih DAL
Kilis mu.

İbrahim Arslan's
Zeynep M.
Hüseyin's

Sabri ÖZTÜRK
Giresun mu.

Mehmet Altay
Uşak mu.

Ergün TAŞCI
Ordu mu.

Selahattin MINSOLMAZ
Kırklareli mu

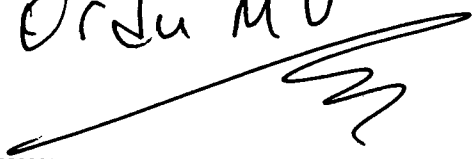
Ziya ALTUNYALDIZ
Konya mu.
İsmail

Cemil YAMAN
Kocaeli mu

Ahmet AKAY
S. urfa

Send Tediyeldir
Ordu MV

GENEL GEREKÇE

18 Haziran 1927 tarihinde kabul edilen mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yerini 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa bırakmıştır. Hukuk yargılamasının daha hızlı ve etkin yürütülmesi ile yargılama sürelerinin kısaltılmasına hizmet etmesi beklenen 6100 sayılı Kanun, sekiz yılı aşkın süredir uygulanmaktadır.

Kabul edildiği günden bugüne kadar 6100 sayılı Kanunun bazı maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca Kanunun 3, 20, 102 ve 398 inci maddelerinde yer alan bazı hükümler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

6100 sayılı Kanunun uygulandığı süre içinde Kanunun bazı hükümleri uygulayıcılar ve doktrin tarafından eleştirilmiş ve çeşitli görüş ve öneriler dile getirilmiştir. Mahkeme kararlarında, Yargıtay içtihatlarında ve akademisyenler ile uygulayıcıların makale ve eserlerinde dile getirilen bu eleştiri, görüş ve öneriler bu teklifte değerlendirilmiştir.

6100 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükümlerinden, Kanunda düzenlenen yargılama aşamalarının her biri için tebligat yapma zorunluluğuna; ıslah uygulamasından, toplu mahkemelerin sevk ve idaresine; davaya son veren taraf işlemlerinde verilecek karar türünden, geçici hukuki korumalara kadar pek çok düzenleme; yargılamayı uzattığı, gereksiz emek ve mesai sarfına sebep olduğu, uygulamada belirsizlik ve tereddüt oluşturduğu gibi gerekçelerle eleştirilere konu olmuştur.

Öte yandan 1086 sayılı Kanuna 5236 sayılı Kanunla eklenen istinaf ve temyize ilişkin hükümler 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu hükümler 6100 sayılı Kanunda aynen muhafaza edilmiştir. Bilindiği üzere bölge adliye mahkemeleri 20 Temmuz 2016 tarihinde tüm yurttaki faaliyete geçmiştir. Ancak istinaf hükümleri bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihe kadar uygulanmadığından bu hükümlerin değiştirilmesine yönelik eleştiriler, 20 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla başlayan uygulamadan sonra gündeme getirilir olmuştur.

Bu çerçevede 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun, hukuk yargılamasına hâkim olan ilkeler kapsamında gözden geçirilmesi, yargılamanın daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi, uygulayıcıların ve akademisyenlerin dile getirdiği yargılama sorunlarının çözüme kavuşturulabilmesi amacıyla iş bu Teklif hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, Kanunun 20 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddede yapılan birinci değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin 10/2/2016 tarihli, 2015/96 Esas ve 2016/9 Karar sayılı iptal kararı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır. İptal edilen hükme göre ilk derece mahkemesinin görevsizlik veya yetkisizlik kararının, verildiği anda kesin olması durumunda, karar tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurulması ve dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesinin talep edilmesi gerekmekteydi. Anayasa Mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kesin nitelikli kararının taraflara tebliğ edilmeden iki haftalık hak düşürücü sürenin başlatılmasını hak arama hürriyetine aykırı bularak iptal etmiştir. Yapılan değişiklikle, görevsizlik veya yetkisizlik kararının kesin olması halinde de kararın taraflara tebliğ edilmesi, dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine ilişkin iki haftalık sürenin tebliğ tarihinden itibaren başlaması açıkça hükme bağlanmaktadır. Birinci fıkrada yapılan diğer değişiklikle, Kanunda öngörülen süre içinde dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi için gerekli başvurunun yapılmaması durumunda davanın Kanun gereği açılmamış sayılacağı ve mahkemenin bu konuda resen karar vereceği hususu daha açık bir şekilde düzenlenmektedir.

MADDE 2- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, duruşmaların bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılması halleri arasına “yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin bulunması” hali de eklenmektedir. Buna göre mahkeme yargılamayla ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin bulunduğunu tespit ederse duruşmanın bir kısmının veya tamamının gizli olarak yapılmasına karar verecektir. Düzenlemeyle duruşmaların aleni olarak yapılmasına ilişkin ilkeye kişilerin haklarının korunması için bir istisna getirilmektedir.

MADDE 3- Maddeyle, Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine ibare eklenmektedir. Düzenlemeyle, hâkimin reddi sebeplerine daha önce aynı uyuşmazlıkta arabuluculuk veya uzlaştırmacılık yapmış olma halleri eklenmektedir. Arabulucu veya uzlaştırmacının daha önce taraflarla uyuşmazlık konusuyla ilgili temas kurması, davada delil olarak değerlendirilmesi yasak olan bir takım bilgi veya belgelere bu görevi nedeniyle vukufiyet kesbedecek durumda bulunması böyle bir düzenleme yapmayı gerekli kılmıştır.

MADDE 4- Maddeyle, Kanunun 38 inci maddesinin altıncı, yedinci ve dokuzuncu fıkraları maddeden çıkarılmaktadır. Maddenin mevcut altıncı ve yedinci fıkraları, ret talebinin incelenmesine ilişkin usulü düzenlemektedir. Usule ilişkin bu düzenlemeler, ret talebinin incelenmesi konusuyla doğrudan ilgili olduğundan bu fıkralar teklifle 42 nci maddeye eklenmektedir. Bu nedenle, ilgili hükümler maddeden çıkarılmaktadır.

Maddenin mevcut dokuzuncu fıkrasında hâkimin reddine ilişkin kararlar aleyhine ancak hükümle birlikte kanun yollarına başvurulabileceği belirtilmiştir. Diğer taraftan 6100 sayılı Kanunun “Ret talebine ilişkin kararlara karşı istinaf” başlıklı 43 üncü maddesinin ikinci fıkrasında, esas hüküm bakımından istinaf yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret talebi hakkındaki merci kararlarına karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurulabileceği düzenlenmiştir. Merci kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurma amacı, yargılamayı yapacak hâkimin bir an önce belirlenmesinin sağlanmasıdır. Her iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, merci kararına karşı esas hükümle birlikte mi yoksa merci kararının tebliğ tarihinden itibaren mi kanun yoluna başvurulacağı ve yine hangi kanun yoluna başvurulacağı noktasında çelişki bulunmaktadır. Merci kararlarına karşı esas hükümle birlikte kanun yoluna başvurulacağına ilişkin hükmün kabul edilmesi halinde, esas

yargılama bittikten sonra davaya bakacak olan hâkim kanun yolu incelemesi neticesinde belirleneceğinden bu durum, yargılamanın tekrar edilmesini gerektirecektir. Dolayısıyla, davaların gereksiz yere uzamasının önlenmesi ve çelişkinin giderilmesi amacıyla dokuzuncu fıkra maddeden çıkarılmaktadır. Buna göre, hâkimin reddine ilişkin merci kararlarına karşı dava konusunun miktar ve değerine göre derhal istinaf kanun yoluna başvurulabilecektir.

MADDE 5- Maddeyle, Kanunun 42 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifte, Kanunun 38 inci maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarının 42 nci maddeye taşınması amacıyla bu fıkralar 38 inci maddeden çıkarılmaktadır. Bu değişikliğin sonucu olarak maddeye yeni ikinci ve üçüncü fıkralar eklenmektedir.

MADDE 6- Maddeyle, Kanunun 94 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, hâkim tarafından kesin süre verilen hallerde yine hâkim tarafından yapılacak açıklama ve ihtarata ilişkin hüküm getirilmektedir. Yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmasını ve bu kapsamda kesin sürenin kanunun öngördüğü şekilde uygulanmasını sağlamak için maddenin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle, kesin süreye konu olan işlemin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklanması ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarının ihtar edilmesi öngörülmektedir. Kanunun aradığı şartlara uyularak verilen kesin süre içinde kesin süreye konu işlem, kendisine kesin süre verilen tarafça yerine getirilmezse bu kişiye aynı işlemi yerine getirmesi için bir daha süre verilmez. Yargılama bir disiplin içinde yürütülürken hâkimin ilk kez kesin olarak tayin ettiği veya hâkim tarafından ikinci kez verildiği için kesin olan sürede, tarafların hukuki dinlenilme haklarının ihlal edilmemesi ilkesi doğrultusunda, yapılması gereken işin net bir şekilde açıklanması ve sonuçlarının ihtar edilmesi gerektiği hükme bağlanmaktadır. Düzenlemeyle ayrıca, yargılamanın uzamasına sebep olan uygulama hatalarının da önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, Kanunun 107 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, uygulamada belirsiz alacak davasıyla ilgili görülen sorunlara çözüm bulunması amaçlanmaktadır.

Belirsiz alacak davasında alacağın tamamı dava edilmekte, ancak davanın açıldığı tarihte alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi davacıdan beklenememekte veya bu belirlemeyi yapmak davacı açısından imkânsız bulunmaktadır. Maddenin mevcut ikinci fıkrasındaki düzenleme gereğince belirsiz alacak davasında davacının, karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğu “an”da talebini artırması gerekmektedir. Uygulamada sorun yaşanan ve doktrinde de tartışılan konu, alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu “an”ın tespitine yöneliktir. İkinci fıkroda yapılan değişiklikle, bu “an”ın, bir başka ifadeyle alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün hale geldiğinin tespiti mahkemece yapılacaktır. Hâkim, alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenmesinin “mümkün olduğu anda” talebini tam ve kesin olarak belirlemesi için davacıya iki haftalık kesin süre verecektir. Bu süre verme işlemi tahkikat aşaması sona ermeden yapılacaktır. Bu hüküm bölge adliye mahkemesince tahkikat yapıldığı hallerde de uygulanabilecektir. İsviçre hukukunda da kabul edilen genel görüş, hâkimin davacıya talebini belirlemesi için süre vermesi gerektiği yönündedir. Ayrıca 107 nci maddenin ikinci fıkrasında yer alan ve davacının, davanın başında belirtmiş olduğu talebini “artırabileceğine” ilişkin hüküm, yapılan diğer değişikliğin zorunlu sonucu olarak davacının talebini tam ve kesin olarak “belirleyebileceği” şeklinde değiştirilmektedir. Aynı fıkraya eklenen son bir cümleyle, hâkim tarafından verilen kesin süreye rağmen alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenmemesi durumunda

davanın talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görülüp karara bağlanacağı açıkça hükme bağlanmaktadır.

Maddede yapılan diğer değişikliklerle, maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu fıkra, “Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir.” şeklindedir. Soyut bir şekilde değerdendirildiğinde fıkra hükmünün kısmi dava veya tespit davasına ilişkin hükümler arasında yer alması gerektiği düşünölebilir. Ancak fıkra, belirsiz alacak davasını düzenleyen 107 nci madde içinde düzenlenmiş ve “Ayrıca” ibaresiyle başlayarak maddenin birinci ve ikinci fıkralarıyla bağlantı kurulmuştur. Bu düzenleme tarzı ve fıkraya ilişkin gerekçe metni sebebiyle fıkra bahsedilen tespit davasının mahiyeti doktrinde eleştirilmiş ve uygulamada da hangi davaların bu kapsamda kaldığı tereddüde yol açmıştır. Belirsiz alacak davası olarak nitelenebilecek bir davanın kısmi dava şeklinde açılmasının mümkün olup olmadığından, eda davası açılabilir hallerde tespit davası açılmasında hukuki yararın bulunup bulunmadığına kadar pek çok konu bu kapsamda tartışılmaktadır. Belirsiz alacak davasında, alacak miktarının tam ve kesin olarak belirlenememesi, dava açılırken asgari bir miktar ya da değerin belirtilmesiyle alacağın tamamının talep edilmiş (hukuken himaye görmüş) sayılması ve alacağın tamamı için zamanaşımının kesilmesi karşısında, belirsiz alacak davasının kısmi dava şeklinde açılmasının mümkün olmadığı ifade edilmekte ve alacağın tamamının dava edildiği bu durumda tespit davası açılmasında hukuki yarar bulunmadığı belirtilmektedir. Buna karşılık belirsiz alacak davasına ilişkin talebin, kısmi dava şeklinde de ileri sürölebileceği, çünkü kısmi dava için alacağın bölünebilir olmasının yeterli olduğu da dile getirilmektedir. Üçüncü fıkranın konumu ve lafzı sebebiyle, kısmi eda davasının açılabilirceği her durumda tespit davası da açılabilirceği; kısmi eda davası ile birlikte kısmi tespit davası açılabilirceği; kısmi eda davası yerine bütünüyle külli tespit davası açılabilirceği; kısmi eda davası ile birlikte aynı zamanda kısmi tespit davası açılmayacağı; eda davası açılabilircek her durumda değil, ancak belirsiz alacak davasının koşulları oluşmuşsa kısmi eda davasıyla birlikte külli tespit davası açılabilirceği gibi pek çok farklı görüş uygulamada ve doktrinde ileri sürölmektedir. Bütün bu tartışmalar ışığında üçüncü fıkra düzenlenilen tespit davasının tam olarak hangi alanı düzenlediği konusunda netlik olmadığı değerdendirildiğinden, bu fıkranın yürürlükten kaldırılmasında fayda görölmüştür. Fıkra yürürlükten kaldırıldığında bu kapsamda dava açmak isteyenlerin hakları, mevcut düzenlemeler çerçevesinde korunabilecektir. Yapılan değışiklikle 107 nci maddenin üçüncü fıkrası hükmü yürürlükten kaldırıldığında, madde başlığı da buna uygun olarak “Belirsiz alacak davası” şeklinde değıştirilmektedir.

MADDE 8- Maddeyle, Kanunun 116 ncı maddesinde değışiklik yapılmakta ve iş bölümü itirazı ilk itirazlar arasından çıkarılmaktadır. 6100 sayılı Kanun 12/1/2011 tarihinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise 13/1/2011 tarihinde kabul edilmiştir. Kabul tarihi itibariyle asliye ticaret mahkemesi ve asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki “iş bölümü” ilişkisi olarak kurgulanmıştır. Ne var ki 6102 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası, 2012 yılında 6335 sayılı Kanunla değıştirilmiş ve asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki iş bölümü ilişkisi olmaktan çıkarılarak görev ilişkisi haline getirilmiştir. Bunun dışında 6100 sayılı Kanunda herhangi bir iş bölümü ilişkisi de öngörölmediğinden 116 ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendine ihtiyaç kalmamıştır. Bu sebeple bent yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, Kanunun 120 nci maddesinde değışiklik yapılmaktadır. Uygulamada davanın açılması sırasında hem bu maddede öngörölün gider avansının hem de Kanunun 324 üncü maddesinde düzenlenen delil avansının peşin olarak tahsil edildiği gözlemlenmektedir. Delil avansı, bilirkişi, keşif ve tanık gideri gibi kalemleri ihtiva eden ve

kullanılıp kullanılmayacağı davanın başında henüz belli olmayan giderlere ilişkin olup gider avansına kıyasla yüklü bir miktarı oluşturmaktadır. Delil avansının davanın başında alınması dava açan kişilere ağır bir mali yük getirmektedir. Bu yük sebebiyle hak arama hürriyetinin ihlal edilmesi ihtimali söz konusu olabilir. Uygulamada şikâyetlere neden olan bu sorunu çözmek amacıyla maddenin başlığı “Harç ve gider avansının ödenmesi” şeklinde değiştirilmekte ve maddeye üçüncü bir fıkra eklenerek delil avansının bu madde kapsamında alınmayacağı, bir başka ifadeyle delil avansının dava açarken mahkeme veznesine yatırılmasının zorunlu bulunmadığı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 10- Maddeyle, Kanunun davanın geri alınmasına ilişkin 123 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta ve bu halde mahkemece verilecek kararın mahiyeti düzenlenmektedir. Davanın geri alınması hususunda uygulamada birbirinden farklı kararların verildiği görülmektedir. Bu kapsamda davanın açılmamış sayılmasına veya davanın konusuz kalması sebebiyle esas hakkında karar verilmesine yer olmadığına dair kararlar verilebilmektedir. Davanın geri alınması kurumunun teorik alt yapısı ile uygulamada verilen karar türlerinin mahiyetleri birlikte değerlendirildiğinde ve özellikle Kanunun “Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri” başlıklı 331 inci maddesindeki düzenleme dikkate alındığında, davanın geri alınması durumunda, davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinin uygun olduğu kabulüyle fıkraya cümle ilave edilmektedir. Davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi durumunda 331 inci madde gereği yargılama gideri davacı üzerinde bırakılacaktır. Davanın konusuz kalması nedeniyle esastan karar verilmesine yer olmadığı şeklinde bir karar verilmesi durumunda mahkemenin, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumunu araştırması ve buna göre yargılama giderine hükmetmesi gerekecektir ki, bu sonuç, davanın geri alınması kurumunun bünyesiyle uyuşmamaktadır.

MADDE 11- Maddeyle, Kanunun 125 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle, dava konusunun davacı tarafından devri ile davanın davacı aleyhine sonuçlanması durumunda hem devreden hem de devralanın yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olması hükme bağlanmaktadır. Bu düzenleme maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile de uyumludur. Bu bentte davalının dava konusunu devretmesi ve davanın davalı aleyhine sonuçlanması hali düzenlenmiş olup devreden ve devralanın yargılama giderlerinden müteselsil sorumluluğu kabul edilmiştir.

MADDE 12- Maddeyle, Kanunun 127 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, ek cevap verme süresinin hangi andan itibaren başlayacağı hususu açıklığa kavuşturulmaktadır. Cevap dilekçesinin iki haftalık süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, davalının ek süre talebinde bulunması halinde verilecek ek sürenin başlangıç tarihi konusunda uygulamada duraksama bulunmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, ek sürenin iki haftalık cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, Kanunun 139 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, taraflara çıkarılacak davetiyede yer alan unsurlardan biri kaldırılarak bunun yerine yeni bir unsur ilave edilmektedir. Davetiye içeriğinden kaldırılan unsur, Kanunun 141 inci maddesiyle ilgilidir. Teklifte değiştirilen 141 inci madde uyarınca dilekçeler aşamasının tamamlanmasından sonra iddia veya savunma genişletilemeyecek veya değiştirilemeyecektir. Bu değişiklikle uyumlu olarak, çıkarılacak davetiyede yer alan ve ön inceleme duruşmasına gelmeyen tarafın yokluğunda onun muvafakati olmadan iddia ve savunmanın genişletilebilmesine veya değiştirilebilmesine imkân veren ihtar, madde metninden çıkarılmaktadır.

Maddede düzenlenen ihtarata ilave edilen unsur ise Kanunun 140 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan husustur. 140 ıncı maddenin beşinci fıkrası, 139 uncu madde uyarınca çıkarılacak davetiye içeriğine dercedilmekte ve 140 ıncı maddeden ilga edilmektedir. Buna göre ön inceleme duruşması için çıkarılacak davetiyede, davetiyenin tebliğinden itibaren iki haftalık kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirtilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi hâlinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği ihtar edilecektir. Böylece ön inceleme duruşmasının daha etkin bir şekilde icrası ve bu aşamadan beklenen faydanın artırılması amaçlanmaktadır. Değişiklikle ön inceleme duruşmasında tarafların bildirdiği deliller azami ölçüde toplanmış ve uyuşmazlığın çözümü için ihtiyaç duyulan yol haritası daha erken aşamada netleşmiş olacaktır. Bu düzenleme sayesinde tahkikata vakit kaybetmeksizin ve bir an önce geçilmesi de sağlanmış olacaktır.

MADDE 14- Maddeyle, Kanunun 140 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

İkinci fıkrada yapılan değişiklikle, hukuk yargılamasında sulh ve arabuluculuğun etkinliğinin artırılması amacıyla hâkime, sulhun ve arabuluculuğun esasları süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatma ve böylece bu müesseseleri teşvik görevi verilmektedir.

Maddenin beşinci fıkrası, teklifle 139 uncu maddede yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak değiştirilmektedir. Beşinci fıkraya göre, 139 uncu madde uyarınca ön inceleme duruşması için yapılan ihtarla rağmen taraflar dilekçelerinde gösterdikleri belgeleri sunmaması veya belgelerin getirtilmesi için gerekli açıklamayı yapmaması halinde bu delile dayanmaktan vazgeçilmiş sayılmasına ilişkin karar verilecektir.

MADDE 15- Maddeyle, Kanunun 141 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, dilekçeler aşaması tamamlandıktan sonra, ıslah ve karşı tarafın açık muvafakati hariç olmak üzere, iddia veya savunma genişletilemeyecek veya değiştirilemeyecektir. Mevcut hükme göre ön inceleme duruşmasına katılmayan tarafın yokluğunda, onun muvafakati olmaksızın iddia veya savunma genişletilebilmekte veya değiştirilebilmekteydi. Sırf ön inceleme duruşmasına katılım sağlanmadığı için aleyhte iddia veya savunmanın rahatlıkla genişletilebilmesi veya değiştirilebilmesi, silahların eşitliği ilkesinin ihlalini gündeme getirmektedir. Bu ihlal, davayı takip etmediğinde davayı inkâr ettiği kabul edilen ve duruşmaya katılma zorunluluğu bulunmayan davalı taraf bakımından çok daha güçlü bir şekilde ortaya çıkabilmektedir. Düzenleme, silahların eşitliği ilkesine hizmet etmesi bakımından adil yargılanmanın sağlanmasına da yardımcı olacak niteliktedir.

Öte yandan düzenleme, uyuşmazlığın ön inceleme aşamasında netleşmesine yardımcı olacak ve bu aşamanın, yargılamanın yol haritasını belirleme özelliğini güçlendirecektir. Ayrıca, ön inceleme duruşmasına mazeretsiz olarak gelmeyen tarafın muvafakati aranmaksızın, iddia veya savunmanın genişletilmesine veya değiştirilmesine imkân tanınması, gelmeyen tarafın genişletilmiş veya değiştirilmiş iddia ve savunma karşısında beyanda bulunup açıklama yapmak için dilekçe vermesine, diğer tarafın da bu dilekçeye karşı beyanda bulunmasına neden olmakta ve dilekçeler teatisi aşaması sona erdiği halde üst üste verilen bu dilekçeler Kanunun sistematığına aykırı bir uygulamanın gelişmesine sebep olmaktadır. Bu dilekçelerin kabul edilip edilmemesi, kabul edileceklerse hangi ölçüye göre kabul edilecekleri uygulamada tartışmalara yol açma ve yargılamayı çetrefil hale getirerek uzatma potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ön inceleme duruşmasına gelen tarafın ön inceleme tutanağının düzenlenmesine katılarak tahkikata ilişkin yol haritasına şekil verebilme imkânını elde etmesinin bir “ödül” olarak yeterli sayılması gerektiği kabul edilmektedir.

MADDE 16- Maddeyle, Kanunun 147 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, tarafların duruşmaya davetine ilişkin usul yeniden düzenlenmektedir. Mevcut hükümde ön inceleme aşaması tamamlandıktan sonra tarafların tahkikat için duruşmaya davet edileceği belirtilmektedir. Teklifte 186 ncı maddede yapılan değişiklikle tahkikat duruşmasından sonra sözlü yargılamaya geçilmesi kural haline getirilmekte, ancak taraflardan birinin talebi üzerine iki haftadan az olmamak üzere duruşmanın ertelenebileceği, bu durumda da taraflara ayrıca davetiye gönderilmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Bu değişikliğin gereği olarak 147 nci maddenin birinci fıkrasına ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra, tarafların sadece tahkikat için değil sözlü yargılama için de duruşmaya davet edileceğine ilişkin ibare ilave edilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle ise tahkikatın sona erdiği duruşmada kural olarak sözlü yargılamaya geçileceği, ancak sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde ayrıca taraflara davetiye gönderilmeyeceği, tarafların sözlü yargılama için belirlenen duruşmaya gelmemesi halinde yokluklarında hüküm verileceği hususlarının davet yazısında ihtar edileceği hüküm altına alınmaktadır.

Yargılamanın her aşamasında tebligat zorunluluğunun getirilmesi, gereksiz masrafa ve yargılamanın uzamasına sebebiyet vermekte ve uygulamada şikâyetlere neden olmaktadır. Bu nedenle Teklifte 186 ncı maddede yapılan değişiklikle, sözlü yargılama aşaması için taraflara davetiye tebliğ edilmesi zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır. Ancak hukuki dinlenilme hakkının korunması amacıyla, tahkikat duruşmasına davette, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde bu duruşma için ayrıca davetiye gönderilmeyeceği hususunun taraflara ihtar edilmesi gerekli görölmektedir. Yapılan bu değişikliğin 186 ncı maddedeki değişiklikle birlikte mütalaa edilmesi, ayrıca 150 nci madde hükmünün de saklı olduğunun dikkate alınması gerekmektedir.

MADDE 17- Maddeyle, Kanunun 149 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hükümle, ses veya görüntü nakli yoluyla duruşmanın yapılması usulü yeniden düzenlenmektedir. Birinci fıkrada yapılan değişiklikle, taraflardan birinin talebi üzerine talep eden tarafın ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulunduğu yerden duruşmaya katılması ve usulü işlemleri yapabilmesi düzenlenmektedir. İkinci fıkrada yapılan değişiklikle, mahkemenin resen ya da taraflardan birinin talebi üzerine tanığın, bilirkişinin veya uzmanın ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla dinlenilebilmesine olanak sağlanmaktadır. Üçüncü fıkrayla, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemedikleri dava ve işlerde mahkemenin resen tüm ilgilileri aynı usulle dinleyebilmesine imkan tanınmaktadır. Dördüncü fıkrayla, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın mahkemenin bulunduğu yerde yapılamaması halinde il sınırları içinde başka bir yerde duruşmanın icrasına imkan tanınmaktadır.

MADDE 18- Maddeyle, Kanunun duruşma düzenine ilişkin 151 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hâkimin duruşma düzenini bozan kimseyi bunu yapmaktan men edeceği ve gerekirse avukatlar hariç derhal duruşma salonundan çıkarılmasını emredeceğine ilişkin mevcut hüküm, maddenin düzenleniş amacına uygun olarak, salondaki tüm avukatları değil, sadece o davada taraflardan birinin vekilliğini yapan avukatları hariç tutacak şekilde değiştirilmektedir. Yapılan değişiklikle, duruşma salonunda bulunmakla birlikte, görülen davada taraf vekili sıfatı bulunmayan avukatlar, duruşma düzenini bozmaları halinde, duruşma salonundan çıkarılabilecektir. Görölmekte olan bir davada taraf vekili olmayan, ancak duruşma düzenini bozan kimsenin sadece avukat kimliği nedeniyle duruşma salonundan çıkarılamaması, Anayasada düzenlenen yargı yetkisinin mahkemelerce kullanılması ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi tarafların hak arama özgürlüğüne de aykırılık teşkil edebilecektir. Söz konusu düzenleme, bu aykırılıkların giderilmesi ve uygulamadaki tereddütlerin ortadan kaldırılması amacıyla yapılmaktadır.

MADDE 19- Maddeyle, Kanunun ıslahın zamanı ve şeklini düzenleyen 177 nci maddesine ikinci fıkra ilave edilmekte ve ıslahın kanun yolu incelemesinden sonra hangi şartlarda yapılabileceğine ilişkin hüküm getirilmektedir. Mevcut metinde ıslahın “tahkikatın sona ermesine kadar” yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak ilk derece mahkemesi kararının istinaf incelemesi sonucunda kaldırılması veya temyiz incelemesi sonucunda bozulmasından sonra ilk derece mahkemesince tahkikata yönelik bir işlemin yapılması durumunda, ıslahın caiz olup olmadığı hususu, birinci fıkrada yer alan “tahkikatın sona ermesine kadar” ibaresi sebebiyle doktrin ve uygulamada ciddi şekilde tartışılmıştır. Bu kapsamda, Yargıtay’ın bozma ilamından sonra ıslahın yapılamayacağına ilişkin 4/2/1948 tarihli ve 10/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararının, Kanunun 177 nci maddesi hükmü karşısındaki durumu Yüksek Mahkemece tartışılmış ve 6/5/2016 tarihli ve 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararıyla, mevcut düzenlemeler itibarıyla 1948 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararının geçerli olduğuna karar verilmiştir.

Düzenlemeyle, iş yükünün azaltılması ve usul ekonomisi ilkesinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi amacıyla; Yargıtay tarafından bozulan veya bölge adliye mahkemesi tarafından kaldırılan hükme ilişkin olarak, ilk derece mahkemesince tahkikata ilişkin bir işlem yapılması durumunda, tahkikat sona erinceye kadar ıslahın yapılabileceği hüküm altına alınmaktadır. Ancak bu durum tarafların aynı davada ancak bir kez ıslah yoluna başvurabileceği kuralını değiştirmeyecektir.

Bununla birlikte maddeye eklenen ikinci fıkranın son cümlesine göre, bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum, ıslah hakkının kullanılmasıyla ortadan kaldırılamayacaktır. Bu ifadeyle kastedilen, Yargıtay’ın bozma kararından sonra ilk derece mahkemesinde yapılan yargılamada dikkate alınması gereken ve kanun hükümleriyle düzenlenmemiş olan usuli kazanılmış hak ve aleyhe hüküm verme yasağı gibi kurumlarıdır. Bu kapsamda Yargıtay’ın bozma kararına uyulması sonucunda, ilk derece mahkemesinin hüküm fıkralarından biriyle ilgili olarak usuli kazanılmış hak oluşmuşsa bu hakkı bertaraf edecek şekilde ıslah yapılamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Örneğin ilk derece mahkemesinin anapara ve faizin tahsiline ilişkin kararına karşı istinaf yoluna başvurulmuş, bu başvuru reddedilmiş, ret kararı aleyhine temyiz yoluna müracaat edilmiş, karar sadece faizin yanlış oran uygulanarak hesaplanması noktasından bozulmuş ve ilk derece mahkemesince bozmaya uyulmuş ise bozmaya uyulmasından sonra yapılacak tahkikatta anapara miktarını artıracak şekilde ıslah yapılamayacaktır.

MADDE 20- Maddeyle, Kanuna “Toplu mahkemelerde tahkikat” başlıklı 183/A maddesi eklenmektedir.

Kanunda toplu mahkemelerde tahkikatın nasıl yürütüleceği, bu kapsamda mahkeme başkanının görev ve yetkileri, tahkikat hâkimi veya naip hakim tarafından yapılabilecek işlemleri düzenleyen müstakil bir madde bulunmamaktadır. Ancak Kanunda, hâkimin reddi talebinin incelenmesi (m.41), ilgililere soru yöneltilmesi (m.152), tahkikatın sona ermesi (m.185), tanığın dinlenmesi (m.261), hükmün oylanması (m.296), hükmün yazılması (m.298) ve hükmün imza edilememesi (m.299) konuları toplu mahkemeler bakımından ele alınmıştır. Bunun gibi toplu mahkeme olarak da görev yapan asliye ticaret mahkemelerinin baktığı işlerden hangilerinin tek hâkim tarafından, hangilerinin heyet olarak karara bağlanacağı konusunda 5235 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında da heyet halinde bakılacak işler yönünden çalışma usulünün ne şekilde olacağına dair hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda uygulamada yaşanan sorunların çözülmesi için Kanunun “Yazılı Yargılama Usulü” başlıklı Üçüncü Kısımının “Tahkikat ve Tahkikat Sırasındaki Özel Durumlar” başlıklı Beşinci Bölümüne, “Toplu Mahkemelerde Tahkikat” başlıklı Yedinci Ayırım ve bu ayırım altında “Toplu mahkemelerde tahkikat” başlıklı 183/A maddesi ilave

edilmektedir. 183/A maddesiyle, toplu mahkemelerin düzenli, verimli ve uyumlu çalışmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Birinci fıkrada, geçici hukuki korumalar da dâhil olmak üzere toplu mahkemelerin görevine ilişkin tüm yargılama aşamalarında verilmesi gereken kararların heyet tarafından verileceği hüküm altına alınmaktadır.

İkinci fıkrada, mahkeme başkanına iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın heyetçe veya tahkikat hâkimi olarak görevlendirilecek bir üye tarafından yürütülmesine karar verme yetkisi tanınmaktadır. Başkan tarafından görevlendirilen tahkikat hâkimi, tahkikatın yürütülmesi ve tamamlanmasıyla ilgili olarak 6100 sayılı Kanunda ve diğer kanunlarda mahkemeye ve hâkime verilen yetkileri kullanacaktır. Bu kapsamda, duruşma yapabilecek, tarafları isticvap edebilecek, tanık dinleme, bilirkişi incelemesi, keşif icrası gibi tüm delil toplama işlemlerini yapabilecektir. Bu fıkra, dava öncesi yapılan delil tespiti gibi talepler hakkında da uygulanabilecektir. Tahkikat hâkimi tarafından yürütülen yargılama sırasında geçici hukuki koruma talep edilmesi halinde tahkikat hâkimi, bu konuda karar verilmek üzere dosyayı mahkeme heyetine sunacak, konu heyet tarafından karara bağlandıktan sonra tahkikat hâkimi, tahkikatı yürütmeye devam edecektir.

Üçüncü fıkrada, tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş ve davalarda mahkeme başkanının bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birini naip hâkim olarak görevlendirebileceği hüküm altına alınmaktadır. Mahkeme başkanı keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması, tanığın bulunduğu yerde veya mahkemede dinlenmesi gibi bazı tahkikat işlemlerini belirleyerek bu işlemlerin üye hâkimlerden birine yaptırılmasına karar verebilir. Bu durumda o üye, naip hâkim olarak nitelenir ve naip hâkim sadece görevlendirildiği tahkikat işlem ya da işlemlerini yapar. Naip hâkim, görevlendirildiği tahkikat işlemini tamamladığında, dosyayı, tahkikata devam edilmek üzere heyete tevdi eder.

Dördüncü fıkrayla, mahkeme başkanının mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli bir şekilde çalışmasını sağlayacağı ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 21- Maddeyle, Kanunun 186 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçilmesi kural haline getirilmekte, ancak taraflardan birinin talebi üzerine sözlü yargılamanın icrası için iki haftadan az olmamak üzere duruşmanın ertelenebileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu durumda usul ekonomisi dikkate alınarak taraflara ayrıca duruşma gününü bildirir davetiye gönderilmeyeceği hükme bağlanmaktadır. Teklifte, Kanunun 147 nci maddesinde yapılan değişiklikle ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tarafların tahkikat ve sözlü yargılama için duruşmaya davet edilmesi öngörülmekte; davetiyede tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde ayrıca davetiye gönderilmeyeceği ve tarafların yokluklarında hüküm verileceği hususlarının ihtar edilmesi hüküm altına alınmaktadır. Düzenlemenin, teklifle 147 nci maddede yapılması öngörülen değişiklikle birlikte değerlendirilmesi gerekir. 147 nci madde uyarınca yapılması öngörülen ihtar sebebiyle tarafların hukuki dinlenilme hakkının zedelenmeyeceği değerlendirilmektedir.

MADDE 22- Maddeyle, Kanunun 206 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Değişiklikle, imza atamayanların yapacağı hukuki işlemlere ilişkin senetlerin ne şekilde tanzim edileceği hususu yeniden düzenlenmektedir. İmza atamayanlar; okuma ve yazma bilenler ve bilmeyenler olarak iki grupta mütalaa edilerek bunların; mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, okuma ve yazma bilmeyenler bakımından noterler tarafından düzenleme

biçiminde oluşturulması; okuma ve yazma bilenler bakımından ise noterler tarafından onaylanması şartına bağlanmaktadır.

MADDE 23- Maddeyle, belgelerin halefler aleyhine kullanılmasını düzenleyen Kanunun 215 inci maddesinde değişiklik yapılmakta, adi senetlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesine ilişkin esaslar madde kapsamına dâhil edilmekte ve madde başlığı da buna göre revize edilmektedir. Yapılan düzenlemede, 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 299 uncu maddesinin ikinci fıkrası esas alınmaktadır. Buna göre adi senet, notere veya yetkili memura ibraz edilerek noter ya da yetkili memur tarafından usulüne uygun olarak onaylanmışsa ibraz tarihinde; resmi bir işleme konu olmuşsa işlem tarihinde; imza edenlerden biri ölmüşse ölüm tarihinde; imza edenlerden birinin yeniden imza atmasına fiilen imkân kalmamışsa bu imkânsızlığın gerçekleştiği tarihte, üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade edecektir. Adi senedin içeriğinde bahsedilen başka senetlerin tarihleri de ancak son senet tarihinin onaylanmış sayıldığı tarihte üçüncü kişiler hakkında hüküm ifade edecektir. Bu düzenlemeyle, uygulamadaki tereddütlerin ortadan kalkacağı düşünülmektedir. Adi senetlerin üçüncü kişiler bakımından hangi tarihten itibaren hüküm ifade edeceğine ilişkin açık bir düzenlemenin yapılması, hukuki işlem güvenliği, üçüncü kişilerin hukukunun korunması ve ispat hukuku açısından gerekli görülmektedir.

MADDE 24- Maddeyle, Kanunun ticari defterlerin ibrazı ve delil olmasına ilişkin 222 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut metne göre diğer tarafın defter kayıtlarında ilgili hususta hiçbir kayıt bulunmaması halinde, ibraz eden tarafın ticari defterindeki kayıtlar, sahibi lehine delil olarak kabul edilebilmektedir. Ticari defteri ibraz edenin tek taraflı işlemiyle oluşturduğu kayıtların, bu kayıtlardan hiçbir şekilde haberi olmayan karşı taraf aleyhine delil teşkil ediyor olması hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceği gibi hukuk güvenliği ilkesine de aykırılık teşkil edebilmektedir. Bu sebeple maddede yapılan değişikliklerle, ticari defter kayıtlarının sahibi ve halefleri lehine delil olarak kabul edilebilmesi için öngörülen unsurlardan biri olan, diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtların “ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi” hali, madde metninden çıkarılmaktadır. Kural tersine çevrilmekte ve karşı tarafın maddede belirtilen usule uygun olarak tuttuğu ticari defterini ibraz ettiği halde ileri sürülen hususta hiçbir kayıt içermemesi halinde ticari defterin, sahibi lehine delil olarak kullanılamayacağı açıkça hükme bağlanmaktadır. Madde metni dışına çıkarılan “ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi” durumunun yerine, “diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi” durumu maddeye ilave edilmektedir. Buna göre ticari defterde yer alan herhangi bir kaydın, sahibi lehine delil teşkil edebilmesi için diğer tarafın ticari defterini ibraz etmemesi gerekecektir. Bu düzenlemenin hakkaniyete ve hukuk güvenliği ilkesine uygun olduğu düşünülmektedir. Zira ticari defteri ibraz edenin defterinde yer alan ve diğer tarafı muhatap alan kayıt, diğer tarafa sunulmakta ve diğer tarafın kendi defterindeki kayıtlara dayanarak karşı delilini ileri sürmesi beklenmektedir. Diğer tarafın ticari defterini ibraz etmemesi hali, ileri sürülen delili hükümden düşürecek başka herhangi bir kayda sahip olmadığı anlamına gelecektir. Belirtilmelidir ki defter ibraz etmeyen tarafın, diğer tarafın ticari defterindeki kayıtların aksini senet veya diğer kesin delillerle ispatlama hakkı saklıdır.

MADDE 25- Maddeyle, Kanunun bilirkişi raporuna itirazı düzenleyen 281 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasında bilirkişi raporunun tebliğinden itibaren iki haftalık süre içinde tarafların rapora itiraz kapsamında, raporda eksik görülen hususların tamamlattırılmasını, raporda belirsizlik gösteren hususların açıklattırılmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilecekleri belirtilmektedir. Ancak uygulamada iki haftalık sürenin, bilirkişi raporunun incelenmesi ve yukarıda bahsedilen taleplerin hazırlanması bakımından yetersiz olduğu şikâyeti dile

getirilmektedir. Bu nedenle maddede belirtilen ve bilirkişi raporuna itiraz niteliğinde olan taleplerin iki haftalık süre içinde hazırlanmasının çok zor veya imkansız olması ya da özel yahut teknik bir çalışmayı gerektirmesi durumunda tarafların, itiraz süresi içinde mahkemeden ek süre isteyebilecekleri hükme bağlanmaktadır. Yapılan düzenlemeye göre ek süre, itiraz süresinin son gününden itibaren işlemeye başlayacak ve iki haftayı geçmeyecek şekilde bir kez verilebilecektir.

MADDE 26- Maddeyle, keşfin yapılmasına ilişkin Kanunun 290 ıncı maddesinde değişiklikler yapılmaktadır.

Birinci fıkraya eklenen ibareyle, keşfin kapsamının mahkeme tarafından belirleneceği hükme bağlanmaktadır. Böylelikle, taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümüne yönelik incelemelerin yapılması, uyuşmazlığın çözümüne herhangi bir etkisi olmayan gereksiz incelemelerin yapılmaması ve bu mahiyetteki bilgilerin dosyaya girmemesi sağlanmış olacaktır.

İkinci fıkraya eklenen cümleyle, hâkimin keşif tutanağına keşif konusu ve mahalliyle ilgili gözlemlerini yazacağı hükme bağlanmaktadır. Hâkimin keşif konusu ve mahalline ilişkin gözlemlerini keşif tutanağına aktarması, keşfi yapan hâkimin veya daha sonra dosyayı ele alacak hâkim ya da hâkimlerin bilirkişi raporunu denetlemesini kolaylaştıracaktır. Öte yandan bu düzenleme toplu mahkemelerde keşfe katılmayan hâkimlerin keşif konusu ve mahalli hususunda aydınlatılmasını sağlayacaktır. Bu sayede keşif konusu ve mahallini görmeyen ve kanun yolu incelemesinde kararı denetleyen hâkimlerin yapacakları inceleme kolaylaşacaktır.

MADDE 27- Maddeyle, Kanunun Beşinci Kısımının İkinci Bölümüne “hükmün tamamlanması”na ilişkin 305/A maddesi eklendiğinden bölüm başlığı buna uygun olarak düzeltilmektedir.

MADDE 28- Maddeyle, Kanuna 305/A maddesi eklenmektedir. Uygulamada, esas hakkında hüküm verildikten sonra çeşitli sebeplerden dolayı taleplerden bir veya birkaçı hakkında karar verilmediği görülmektedir. Kanunun mevcut hükümlerine göre, dava konusu olup talepte yer alan ancak hükümde yer verilmeyen bir hususun hükme eklenmesi ancak kanun yolunda ileri sürülebilmektedir. Düzenlemeyle, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde tarafların başvurusu şartıyla yargılamada ileri sürülen veya mahkemece kendiliğinden hükme geçirilmesi gereken ancak hüküm verilmeyen talepler hakkında mahkemece ek karar verilmesi açıkça hüküm altına alınmaktadır. Bu kararlara karşı kanun yoluna başvurulabilecektir.

MADDE 29- Maddeyle, Kanunun 306 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, teklifle Kanuna eklenen 305/A maddesiyle hükmün tamamlanması kurumu getirildiğinden bu düzenlemeye uyum sağlanmaktadır.

MADDE 30- Maddeyle, Kanunun 310 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddeye eklenen ikinci fıkrada feragat veya kabulün, ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince hükmün verilmesinden, bir başka ifadeyle anılan mahkemelerin dosyadan el çekmelerinden sonra yapılması hali düzenlenmektedir. Bu durumda hüküm aleyhine taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, hükmü veren ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek bir karar verileceği ve dosyanın kanun yolu incelemesi için ilgili merciye gönderilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

Maddeye eklenen üçüncü fıkrada ise feragat veya kabulün dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılması halinde Yargıtay'ın temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye göndermesi gerektiği hüküm altına alınmaktadır. Düzenlemeyle, mevcut hükümden kaynaklanan ve feragat veya kabulün hükmün verilmesinden sonra gerçekleşmesi halinde yapılan farklı uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Yargıtay'ın, davaya son veren taraf işlemleri olan feragat ve kabulün kanun yolu süresi içinde yapılması halinde, hükmü veren mahkemenin davadan el çekmiş olması sebebiyle dava hakkında bir karar veremeyeceği, dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderilmesi gerektiği şeklindeki içtihadı ile feragat veya kabulün dosya Yargıtay'da iken yapılması halinde kararın bozularak gerekli kararın verilmesi için dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi yönündeki içtihadından kaynaklanan usul ekonomisine aykırılığın da önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 31- Maddeyle, Kanunun 314 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Kanunun sulhun zamanını düzenleyen 314 üncü maddesine, Teklifle Kanunun 310 uncu maddesine eklenen fıkralarla uyumlu olmak üzere ve aynı gerekçelerle iki fıkra ilave edilmektedir.

MADDE 32- Maddeyle, Kanunun 317 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hükümle, ek cevap süresinin hangi andan başlayacağı hususu açıkça düzenlenmektedir. Uygulamada cevap dilekçesinin iki haftalık süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, davalının ek süre talebinde bulunması halinde verilecek ek sürenin başlangıç tarihi konusunda uygulamada duraksama bulunmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, ek sürenin iki haftalık cevap süresinin son gününden itibaren işlemeye başlayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 33- Maddeyle, Kanunun 323 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu kapsamda celse harcı yargılama giderleri kapsamında çıkarılmaktadır. Zira 492 sayılı Harçlar Kanununun 12 nci maddesinde, usul işleminin ertelenmesine sebebiyet veren tarafların veya vekillerinin celse harcının mükellefi olduğu düzenlenmiştir. Buna göre celse harcı bir yargılama gideri olmayıp yaptırım olarak ilgili tarafa yükletilen bir mükellefiyettir. Oluşan tereddütlerin giderilmesi amacıyla, celse harcı yargılama giderleri arasından çıkarılmaktadır. Bu kapsamda birinci fıkranın (a) bendinde yer alan celse harcı kaldırılmakta ve bunun yerine başvurma harcı eklenmektedir. Düzenlemeyle, başvurma harcının yargılama gideri olduğu açıklığa kavuşturulmakta ve uygulamada oluşan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 34- Maddeyle, Kanunun 331 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, maddenin ikinci fıkrasında yer alan “veya gönderme” ibareleri, Teklifle Kanunun 116 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin yürürlükten kaldırılmasının zorunlu bir sonucu olarak madde metninden çıkarılmaktadır.

MADDE 35- Maddeyle, Kanunun istinaf yoluna başvurulabilen kararları düzenleyen 341 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklikler yapılarak istinafın kapsamı genişletilmektedir.

Mevcut durumda ihtiyati tedbir talebinin reddi kararına ve yokluğunda tedbir kararı verilenin itirazı üzerine verilen karara karşı istinaf yolu açık olup yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın bu karara karşı doğrudan veya itiraz üzerine istinaf kanun yoluna başvurma hakkı bulunmamaktadır. Teklifle, 391 inci maddede yapılan değişiklikle

yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafa da bu karara karşı doğrudan istinaf kanun yoluna başvurma imkânı tanınmaktadır. Yine Teklifte, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunun 258 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak, kendisi dinlenerek aleyhine ihtiyati haciz kararı verilen tarafın istinaf kanun yoluna başvurabileceği düzenlenmektedir. Bu kapsamda 341 inci maddenin birinci fıkrası revize edilmekte ve istinaf kanun yoluna başvurma imkânını veren bu hal metne işlenmektedir. Yapılan değişiklikle özetle, aleyhine ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilen taraf; bu karar yüzüne karşı verilmişse doğrudan istinaf kanun yoluna başvurabilecek; yokluğunda verilmişse öncelikle kararı veren mahkemeye itiraz edebilecek ve itirazın reddi durumunda istinaf kanun yoluna başvurabilecektir.

MADDE 36- Maddeyle, Kanunun duruşma yapılmadan verilecek kararlara ilişkin 353 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Birinci fıkranın (a) bendinin (6) numaralı alt bendinde yer alan “delillerin hiçbir toplanmadan” ve “deliller hiç değerlendirilmeden” ibarelerinin uygulamada düzenlemenin amacına uygun olmayan bir yorumla hatalı uygulamalara ve bir takım sorunlara sebebiyet verdiği müşahade edilmiştir. Yapılan düzenlemeyle, “delillerin hiçbir toplanmadan” ibaresi “uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış” şeklinde, “deliller hiç değerlendirilmeden” ibaresi ise “uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin değerlendirilmemiş olması” şeklinde değiştirilmektedir. Yine bende “talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması” hali de eklenmektedir. Düzenlemeyle, söz konusu hatalı uygulamaların ve sorunların giderilmesi amaçlanmaktadır.

Birinci fıkranın (b) bendinin (3) numaralı alt bendinin mevcut halinde yargılamada bulunan eksikliklerin duruşma yapılmaksızın tamamlanması halinde “başvurunun esastan reddine” karar verilebilmesi imkanı bulunmamaktadır. Düzenlemeyle eksikliğin duruşma yapılmaksızın giderilmesi neticesinde başvurunun esastan reddine kanaat getirilmiş olması halinde bu yönde karar verilmesi imkanı getirilmektedir.

MADDE 37- Maddeyle, Kanunun 356 ncı maddesinde yapılan değişiklikle istinaf yargılamasında incelemenin duruşmalı olarak yapılması halinde bölge adliye mahkemesinin vereceği kararlar açıkça düzenlenmektedir. Kanunun 352 ve 353 üncü maddelerinde istinaf incelemesinin duruşmasız olarak yapılacağı haller düzenlenmiştir. Bu haller haricinde bölge adliye mahkemesi istinaf incelemesini duruşmalı olarak yapacaktır. Bölge adliye mahkemesinin incelemenin duruşmalı olarak yapılmasına karar vermesinden sonra 352 nci veya 353 üncü maddelerde belirtilen hallerin mevcudiyetinin tespiti halinde ne şekilde karar vereceği konusunda Kanunun mevcut halinde açık bir hüküm bulunmamaktadır. Uygulamada duruşma açılmasından sonra istinaf başvurusunun esastan reddi kararı ile 352 nci ve 353 üncü maddelerdeki hallerde gerekli kararların verilip verilemeyeceğine ilişkin tereddütler olduğundan bölge adliye mahkemeleri arasında çelişkili kararlar verilmektedir. Uygulamanın yeknesaklaştırılması ve durumun açıklığa kavuşturulması için 356 ncı maddeye ikinci fıkra eklenmekte ve madde başlığı da buna uygun olarak değiştirilmektedir. Düzenlemeyle, incelemenin duruşmalı olarak yapılmasına karar verilmesinden sonra 352 ve 353 üncü maddeler de dahil olmak üzere bölge adliye mahkemesinin başvurunun esastan reddine karar vermesine açıkça imkan sağlanmaktadır. Böylelikle; bölge adliye mahkemesi istinaf yargılamasının her aşamasında istinaf incelemesinin gerektirdiği her türlü kararı verebilecektir.

MADDE 38- Maddeyle, Kanunun 358 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

358 inci maddenin birinci fıkrasına göre; taraflara, usulüne uygun olarak çağrıldıkları duruşmaya gelmeseler bile tahkikatın yokluklarında yapılarak karar verileceği, ayrıca istinaf

yoluna başvuran tarafa; tahkikat için bölge adliye mahkemesince belirlenen gideri avans olarak yatırması gerektiği açıkça ihtar edilmektedir. Mevcut hükme göre, bölge adliye mahkemesince belirlenen giderin avans olarak duruşma gününe kadar yatırılması mümkündür. Giderin duruşma gününe kadar yatırılıp yatırılmayacağı bilinemeyeceğinden, giderin yatırılmaması halinde bölge adliye mahkemesi duruşma gününe kadar hiçbir tahkikat işlemi yapamamakta ve bu durum istinaf yargılamasının uzamasına neden olmaktadır. Düzenlemeyle; belirlenen giderin, bu konudaki ihtarın tebliği tarihinden itibaren iki haftadan az olmamak üzere verilecek kesin süre içinde yatırılabilmesi hüküm altına alınmaktadır. Böylece bölge adliye mahkemesinin, duruşmadan önce bazı tahkikat işlemlerini yapabilmesi ve duruşmaya eksiksiz olarak hazırlanabilmesi mümkün hale getirilerek istinaf yargılamasının hızlı ve etkin bir şekilde yapılması sağlanmış olacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasının mevcut lafzı; istinaf yoluna başvuranın, gideri avans olarak yatırmaya rağmen duruşmalara gelmemesi halinde, tahkikata devam edilemeyeceği ve dosyanın mevcut durumuna göre karar verileceği anlamının çıkarılmasına müsaittir. Ancak, Kanun bir bütün olarak değerlendirildiğinde, giderin avans olarak yatırıldığı durumlarda, istinafa başvuran duruşmaya katılmasa bile, istinaf mahkemesinin başvuranın yokluğunda tahkikat işlemlerini yaparak incelemeyi sonuçlandırması daha uygun olacaktır. Bölge adliye mahkemelerinin genel uygulaması da bu yönde olmakla birlikte, uygulamada bu konuda tereddütler de yaşanmaktadır. Düzenlemeyle maddenin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak istinaf kanun yoluna başvuran tarafın, belirlenen gideri avans olarak yatırması halinde, duruşmaya gelmese dahi bölge adliye mahkemesinin tahkikatı tamamlayarak sonuca göre karar vereceği açıkça hüküm altına alınmaktadır. Böylece, birinci fıkradaki ihtarın içeriği ile uyum sağlanarak üçüncü fıkranın lafzından kaynaklanan tereddütler giderilmektedir.

MADDE 39- Maddeyle, Kanunun 359 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddeye eklenen üçüncü fıkrayla, istinaf talebinin esastan reddine karar verilmesi halinde, bölge adliye mahkemesi, kararında, ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak kaydıyla, kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilecektir. Böylece istinaf sebepleriyle sınırlı inceleme yapan bölge adliye mahkemesinin belirtilen fıkra göre verdiği kararların gerekçesinde istinaf sebeplerini karşılaması ve bu kapsamda bir gerekçe yazması yeterli olacaktır. Zira istinaf talebinin reddi kararıyla ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararı doğrulanmış olacaktır. Bu şekilde hukuki güvenlik açısından gerekli olmayan unsurları kararında göstermek zorunluluğundan kaynaklanan emek ve zaman kaybı önlenecektir.

Uygulamada bölge adliye mahkemesince verilen kararların resen tebliğ edilip edilmeyeceği hususunda tereddüt oluşmuştur. Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, oluşan tereddütlerin giderilmesi için bölge adliye mahkemesince verilen kararların resen tebliğ edileceği açıkça ifade edilmiştir. Buna göre bölge adliye mahkemesinin, verildiği anda kesin olan kararları ilk derece mahkemesince, temyizi kabil kararları ise kararı veren bölge adliye mahkemesince resen tebliğe çıkarılacaktır.

MADDE 40- Maddeyle, Kanunun 362 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Birinci fıkranın (c) bendinde yapılan değişiklikle, Kanunda terim birliğini sağlamak amacıyla "merci tayinine" ibaresi "yargı yeri belirlenmesi" şeklinde düzeltilmektedir. Ayrıca ilk derece mahkemelerinin yetkiye ve göreve ilişkin kararları hakkındaki hükmün lafzı düzeltilerek oluşan tereddütler giderilmektedir.

Kanunun 353 üncü maddesinde bölge adliye mahkemelerinin hangi hallerde duruşma yapmadan karar vereceği düzenlenmiştir. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren durumlarda bölge adliye mahkemesi, kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden

görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar vermektedir. Hükümden anlaşılabileceği üzere bölge adliye mahkemelerinin Kanunun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kararları kesindir. Fıkraya eklenen yeni (g) bendiyle, 353 üncü madde hükmü ile uyum sağlanarak kanunun bütünlüğünün korunması amacıyla 353 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında verilen kararların temyiz edilemeyeceği açıkça hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 41- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbir talebini düzenleyen 390 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bir uyuşmazlıkta yabancı bir devlet mahkemesinin veya yabancı bir hakem veya hakem kurulunun görevli ve yetkili olması, o uyuşmazlığın esası bakımından Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini ortadan kaldırmaktadır. Buna bağlı olarak uygulamada, esas hakkında yabancı bir mahkemenin veya yabancı bir hakem veya hakem kurulunun görevli ve yetkili olduğu hallerde, Türk mahkemelerinin, esas hakkında yetkili mahkeme olmadıkları gerekçesiyle ihtiyatî tedbir talepleri bakımından kendilerini yetkili görmedikleri kabul edilmektedir. Yabancı mahkemelerde açılan davalar veya yabancı ülkelerde yürütülen tahkim yargılamalarında, Türk mahkemelerinin tedbir kararı veremeyeceği yönündeki sonuç, yargılama hukukunun amaçları ile bağdaşmamaktadır. Yabancılık unsurlu işlemlerin taraflarına ihtiyati tedbir korumasının sağlanması, bizzat hukukun gayesi içindedir.

Diğer taraftan ihtiyatî tedbir kararları, geçici nitelikte bir hukuki koruma sağladığından, yabancı mahkemelerce veya hakem heyetlerince verilen ihtiyatî tedbir kararlarının tanınması ve tenfizi de mümkün değildir. Bu durumda, esas davaya bakmakta olan yabancı mahkemenin veya hakemin ya da hakem heyetinin, Türkiye'deki mal ve alacaklarla ilgili olarak vereceği tedbir kararı, Türkiye'de bir etkiye sahip olmayacak ve dolayısıyla yabancı mahkeme veya hakem heyetindeki davanın nihai hedefi bakımından davacıya bir koruma sağlamayacaktır. Düzenlemeyle, esas hakkında yabancı bir devlet mahkemesinin veya hakemin ya da hakem kurulunun görevli ve yetkili olması halinde, ihtiyati tedbir istemine konu hak veya şeyin bulunduğu yerdeki Türk mahkemelerinden ihtiyati tedbir talep edileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 42- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbir kararını düzenleyen 391 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Kanunun 391 inci maddesinde ihtiyati tedbir kararında bulunması gereken hususlar açıkça belirlenmiştir. Buna göre tedbirin, açık ve somut olarak hangi sebebe ve delillere dayandığı verilecek ihtiyati tedbir kararında belirtilecektir. Ancak ihtiyati tedbir talebinin reddi kararına ilişkin açık bir hüküm bulunmamakta, bu husus uygulamada tedbir talebinin reddi kararlarının gerekçesiz olarak verilmesine neden olmaktadır. Yapılan değişiklikle, ihtiyati tedbir talebinin reddine ilişkin kararın da gerekçeli olacağı hükme bağlanarak bu konuda yaşanan sorun giderilmektedir.

Kanunun 394 üncü maddesinde karşı taraf dinlenmeden verilen ihtiyati tedbir kararlarına karşı, öncelikle kararı veren mahkemeye itiraz edilebileceği, itirazın reddi halinde kanun yoluna başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak yüzüne karşı aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın, bu karara karşı itiraz veya kanun yoluna başvurma imkânını düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum hakkaniyete aykırı ve hak arama hürriyetini ihlal eden uygulamalara sebebiyet vermektedir. Düzenlemeyle, yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafa da kanun yoluna başvurma imkânı tanınarak yaşanan sorunların önlenmesi amaçlanmaktadır. Düzenleme, Teklifte değiştirilen 341 inci maddeyle de uyumludur.

MADDE 43- Maddeyle, Kanunun 393 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Birinci fıkrada yapılan değişiklikle, ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmasını talep etme süresinin, kararın tedbir isteyen tarafa tefhim veya tebliğinden itibaren işlemeye başlayacağı hüküm altına alınmaktadır. Mevcut durumda, ihtiyati tedbir kararının uygulanmasını talep etmek için öngörülen bir haftalık süre, ihtiyati tedbir kararının verildiği tarihten itibaren işlemeye başlamaktadır. Bu hüküm özellikle dava açılmadan önce veya celse arasında dosya üzerinden ya da istinaf incelemesinde yine dosya üzerinden ihtiyati tedbire karar verilmesi hallerinde, kararın geç öğrenilmesi nedeniyle hak kayıplarının yaşanmasına neden olmaktadır. Düzenlemeyle, ihtiyati tedbir kararının uygulanmasının, bu kararın tedbir isteyen tarafa tefhim veya tebliğinden itibaren bir hafta içinde talep edileceği hüküm altına alınarak, ihtiyati tedbir kurumundan beklenen faydanın daha etkin bir şekilde sağlanması ve hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 44- Maddeyle, Kanunun ihtiyati tedbir kararına karşı itirazı düzenleyen 394 üncü maddesinin ikinci fıkrasına cümle eklenmektedir. İhtiyati tedbir kararının uygulanması sırasında ihtiyati tedbirin şartlarına, mahkemenin yetkisine ve teminata ilişkin olarak yapılan itirazların, dava açılmayan ancak ihtiyati tedbir kararını veren mahkemeye mi yoksa esas hakkında dava açılan mahkemeye mi yapılacağı konusunda Kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada genellikle ihtiyati tedbir kararını veren mahkemede esas hakkındaki yargılama görülmemektedir. Özellikle dava açıldıktan sonra ihtiyati tedbire yönelik itirazların esas davaya bakmayan mahkemece incelenmesinde bir hukuki yarar bulunmamaktadır. Oluşan tereddütlerin giderilmesi ve dava açıldıktan sonra esas yargılamayı yapan mahkemenin ihtiyati tedbir kararına yapılan itirazları da inceleyebilmesi amacıyla, esas hakkında dava açıldıktan sonra itirazlar hakkında bu davaya bakan mahkemece karar verileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 45- Maddeyle, Kanunun 397 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Teklifle, Kanunun 390 ıncı maddesinde yapılan değişiklikle, esas hakkında yabancı bir devlet mahkemesinin, hakemin veya hakem kurulunun görevli ve yetkili olması halinde, ihtiyati tedbir kararının uyuşmazlığın esası bakımından görevli veya yetkili Türk mahkemesinden talep edilebileceği hükme bağlanmaktadır. Bu düzenlemenin tabi bir sonucu olarak, Türk mahkemesinden alınan ihtiyati tedbir kararının etkisinin yabancı devlet mahkemesi veya hakem yargılamasının sonuna kadar devam edebilmesi için Türk mahkemesince verilen ihtiyati tedbir kararını tamamlayan işlemlerin ne şekilde yapılacağı hususunun da düzenlenmesi gerekmektedir. Maddeye eklenen fıkrayla, tedbir talep eden, ihtiyati tedbir kararının uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren bir ay içinde esas hakkındaki davasını yabancı devlet mahkemesi, yetkili hakem veya hakem kurulu nezdinde açmak ve davayı açtığına ilişkin evrakı tedbir kararını uygulayan memura ibraz etmek zorundadır. Aksi hâlde Türk mahkemesince verilen tedbir kararı kendiliğinden kalkacaktır.

MADDE 46- Maddeyle, Kanunun 398 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 11/7/2018 tarihli ve 2018/1 E. 2018/83 K. sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Maddeyle, iptal kararında belirtilen gerekçeler doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır. Bu kapsamda; ihtiyati tedbire muhalefet teşkil eden eylemlere ilişkin yargılama usulü, şikâyet olunanın hakları, yargılama sonucunda verilecek karar türleri, karara karşı itiraz süresi ve itiraz merci, kararın kesinleşmesi durumunda infazı yerine getirecek makam ve cezanın düşeceği hallere ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir.

MADDE 47- Maddeyle, Kanunun 402 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddeye eklenen fıkrayla, delil tespitinin yapılmasından sonra tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneğinin mahkemece karşı tarafa resen tebliğ olunacağı düzenlenmektedir. Böylece hem mahkemece yapılan delil tespiti işlemiyle ilgili olarak tarafların bilgi sahibi olması sağlanacak hem de fıkra düzenlenen konularda açık bir hüküm bulunmamasından kaynaklanabilecek sorunlar giderilebilecektir.

MADDE 48- Maddeyle, Kanunun hakem kararının şekli, içeriğı ve saklanması düzenleyen 436 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, bir tahkim kurumu bünyesinde yapılan tahkim yargılamalarında hakem tarafından verilen kararın, hakem veya hakem kurulu başkanına ilave olarak ilgili tahkim kurumu tarafından da taraflara bildirilebilmesine imkân verilmektedir.

MADDE 49- Maddeyle, Kanunun 440 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasında hakem kararının düzeltilmesi, yorumlanması veya tamamlanması hallerinde ek hakem ücreti ödenmeyeceğı düzenlenmiştir. Değişiklikle, bu kuralın aksinin taraflarca kararlaştırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

MADDE 50- Maddeyle, Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında ibare değişikliği yapılmaktadır.

26/9/2004 tarihli ve 5236 sayılı Kanunla, 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa istinaf kanun yoluna ilişkin hükümler dercedilmiş ve bu kapsamda tashihi karar yoluna ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. Kanunun geçici 3 üncü maddesinde, istinaf kanun yolu incelemesine ilişkin hükümlerin, bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçeceği tarihe kadar uygulanmayacağı ve 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunacağı düzenlenmektedir.

Geçici 3 üncü maddede, 2016 yılında yapılan değişiklikle bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında, kesinleşinceye kadar 1086 sayılı Kanunun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerinin uygulanması ilkesi kabul edilmiştir. Bu düzenlemeyle bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında istinaf yolunun uygulanmaması; temyiz ve tashihi karar yolunun uygulanması amaçlanmıştır. Bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihten sonra verilen kararlar hakkında ise istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulabilecek; tashihi karar kanun yolu mülga kılındığı için bu yola başvurulamayacaktır.

İlk derece mahkemesinin yargılamanın yenilenmesi talebi konusunda verdiği karar da diğer kararlar gibi kanun yolu incelemesine tabidir. Bu kararların da geçici 3 üncü madde kapsamında bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce veya sonra verilmesine göre tabi olacağı kanun yolu değişecektir. Bir başka ifadeyle, yargılamanın yenilenmesi talebi hakkında ilk derece mahkemesince verilen kabul veya ret kararı, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilmişse temyiz ve tashihi karar yoluna; sonra verilmişse istinaf ve temyiz yoluna tabi olacaktır.

Geçici 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihinden önce verilen kararlar hakkında 1086 sayılı Kanunun 5236 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 427 ilâ 454 üncü madde hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı belirtilmiştir. 427 ilâ 444 üncü maddeler temyiz ve tashihi karar kanun yoluna ilişkin hükümleri; 445 ilâ 454 üncü maddeler ise yargılamanın yenilenmesine ilişkin hükümleri içermektedir. 6100 sayılı Kanun 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe girerken yargılamanın yenilenmesine ilişkin hükümler de sevk etmiştir. 1/10/2011 tarihinden bölge adliye mahkemelerinin göreve başladığı tarihe kadar geçen sürede vaki yargılamanın yenilenmesi taleplerinin 6100 sayılı Kanun hükümleri uyarınca değerlendirileceğı

kuşkusuzdur. Ancak bu yargılama sonucunda verilen kararın tabi olduğu kanun yolu anlamında geçici 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında kıstas alınan tarih önem arz etmektedir. Yoksa bu yargılamanın 6100 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılacağı konusunda kuşku bulunmamaktadır.

MADDE 51- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 258 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifte, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 341 ve 391 inci maddelerinde yapılan değişikliğe uyum sağlanması amacıyla ve aynı gerekçelerle yapılan bu değişiklikle, ihtiyati haciz kararlarının gerekçeli olarak verilmesi öngörülmekte ve yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen tarafın da istinaf kanun yoluna başvurabilmesine imkân tanınmaktadır.

MADDE 52- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin birinci fıkrasına ibare eklenmektedir. 2577 sayılı Kanunda dava dosyasının taraflarca ve ilgililerce incelenmesi usulüyle ilgili açık hüküm bulunmamaktadır. Düzenlemeyle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun “Dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi” başlıklı 161 inci maddesinin idari davalar hakkında da uygulanması amaçlanmaktadır.

MADDE 53- Maddeyle, 3402 sayılı Kanuna madde eklenmektedir. Uygulamada; kadastro mahkemesinin veya otuz günlük askı ilan süresinden sonra, kadastro öncesi nedene dayalı olarak açılan davalarda genel mahkemelerin verdiği kararlar ile orman kadastrasına ilişkin davalarda bu mahkemelerce verilen kararların miktar veya değerine göre istinaf veya temyiz kanun yoluna tabi olup olmadığıyla ilgili tereddüt bulunmaktadır. Düzenlemeyle, oluşan tereddütlerin giderilmesi amacıyla bu davalarda verilen kararların miktar veya değeri dikkate alınmaksızın istinaf veya temyiz incelemesine açık olduğu hükme bağlanmaktadır.

MADDE 54- Maddeyle, 5235 sayılı Kanunun hukuk mahkemelerinin kuruluşunu düzenleyen 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Fıkarda yapılan birinci değişiklikle, ticaret mahkemelerinde tek hâkimle görülebilen dava ve işlerin parasal sınırı “üç yüz bin” Türk lirasından “beşyüz bin” Türk lirasına çıkarılmaktadır.

Maddenin mevcut üçüncü fıkrasında, asliye ticaret mahkemelerinin heyet halinde bakacakları işler ile bu mahkeme üyelerinin tek başına bakacakları işler belirtilmiştir. Bu hükme göre, asliye ticaret mahkemelerinin heyet halinde göreceği davaların “tüm yargılama safhaları”nın heyetçe yürütülmesi ve sonuçlandırılması da düzenlenmiştir. Düzenlemeyle, ticaret mahkemelerinin heyetçe yürüteceği iş ve davalarda mahkeme başkanına, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birini naip hakim olarak görevlendirebilmesine imkan verilmektedir. Mahkeme başkanı keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yapılması, tanığın bulunduğu yerde veya mahkemede dinlenmesi gibi bazı tahkikat işlemlerini belirleyerek bu işlemlerin üye hâkimlerden birine yaptırılmasına karar verebilir. Bu durumda o üye, naip hâkim olarak nitelenir ve naip hâkim sadece görevlendirildiği tahkikat işlem ya da işlemlerini yapar. Naip hâkim, görevlendirildiği tahkikat işlemini tamamladığında, dosyayı, tahkikata devam edilmek üzere heyete tevdi eder.

MADDE 55- Maddeyle, 5235 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Birinci fıkarda yapılan değişiklikle, sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenebilecektir. Bu yetkiyi sadece büyükşehir belediyesi bulunan iller bakımından düzenleyen ikinci fıkra yürürlükten kaldırılarak yetkinin, tüm iller için kullanılabilmesi

amaçlanmaktadır. Böylece hem büyükşehir statüsündeki illerde hem de diğer illerdeki hukuk mahkemelerinde ihtisaslaşmanın sağlanması hedeflenmektedir.

MADDE 56- Maddeyle, 5684 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin onaltıncı fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Kanunun mevcut hükmünde hakem tarafından verilen kararın aslının, dosya ile birlikte Sigorta Tahkim Komisyon Müdürünce Komisyonun bulunduğu yerdeki görevli mahkemeye gönderileceği ve mahkemece saklanacağı düzenlenmiştir. Hakemlerce yılda yaklaşık yüz bin kararın verildiği dikkate alındığında dosyanın mahkemelerce saklanması, gereksiz emek ve mesai sarfına neden olduğundan değişiklikle, dosyanın Komisyonca saklanacağı kabul edilmektedir.

MADDE 57- Maddeyle, 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa madde eklenmektedir. Uygulamada sigortacılık yapan kurum veya kuruluşlardan ya da Güvence Hesabından talep edilecek tazminat alacağı kapsamında hak sahibi olanlardan veya bunların mirasçılarından alınan vekâletname, temsil yetkisi veya alacağın temlikiyle, tazminat alacağıyla ilgili işlemler yapılmaktadır. Bu işlemlerin çoğu zaman ehil olmayan kişiler vasıtasıyla yapılması neticesinde hak sahipleri, tazminat alacaklarına tam olarak kavuşamamakta ve buna bağlı olarak hak kayıpları meydana gelebilmektedir. Hükümle, hukuki işlem güvenliği sağlanarak hak sahiplerinin korunması amaçlanmakta ve tazminat alacaklarının takibini yapabilecek kişiler belirlenmektedir. Buna göre tazminat alacağı; alacaklı tarafından bizzat, alacaklının kanuni temsilcisi veya kanuni temsilcinin bizzat vekâlet verdiği avukatı ya da alacaklının bizzat vekâlet verdiği eşi, çocukları, annesi, babası, kardeşleri veya avukatı vasıtasıyla takip edilebilecektir. Bu takip yetkisi, sadece sigortacılık yapan kurum veya kuruluşlar yada Güvence Hesabı nezdinde yapılacak işlemleri kapsamaktadır. Tazminat alacağı sadece hak sahibine veya avukatına ödenebilecektir. Ayrıca tazminat alacağı birinci fıkrada belirtilen kişiler dâhil olmak üzere hiç kimseye devredilemeyecektir.

MADDE 58- Maddeyle, 6102 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, ticari davalarda uygulanan basit yargılama usulüne ilişkin parasal sınır “yüzbin” Türk lirasından “beşyüz” bin Türk lirasına çıkarılmaktadır.

MADDE 59- Maddeyle, 6502 sayılı Kanuna 73/A maddesi eklenmektedir. Düzenlemeyle dava şartı arabuluculuğa tabi uyuşmazlıkların kapsamı genişletilmektedir. Buna göre, tüketici hakem heyetlerinin görevi kapsamında olmayan ve doğrudan tüketici mahkemelerinde açılması gereken davalarda dava şartı arabuluculuk usulünün uygulanması kabul edilmektedir. Ancak tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan itirazlar, 73 üncü maddenin altıncı fıkrasında belirtilen davalar, 74 üncü maddede belirtilen davalar ile tüketici işlemi mahiyetinde olan ve taşınmazın aynından doğan uyuşmazlıklarda dava şartı arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

İkinci fıkrayla, tüketicinin korunması amacıyla, geçerli bir mazeret göstermeksizin arabuluculuk görüşmelerine katılmayan tarafın son tutanakta belirtileceği ve bu tarafın, davada lehine karar verilmiş olsa bile, yargılama giderinin tamamını ödemeye mahkûm edileceğine dair 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18/A maddesinin onbirinci fıkrası hükmünün tüketici aleyhine uygulanmayacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrayla, arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya tarafların anlaşmaları ya da anlaşamamaları halinde tüketicinin ödemesi gereken arabuluculuk ücretinin tüketicilere ilave yük getirmemesi amacıyla Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanacağı ve arabuluculuk ücretinin iki saatlik ücret tutarını geçmeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Dördüncü fıkrayla, tarafların dava şartı olarak arabuluculuk kapsamında anlaşmaması nedeniyle açılan davanın tüketici lehine sonuçlanması halinde Adalet Bakanlığı tarafından karşılanan arabuluculuk ücretinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre davalıdan tahsil olunarak bütçeye gelir kaydedileceği düzenlenmektedir.

MADDE 60- Maddeyle, 6502 sayılı Kanuna geçici madde eklenmektedir. Teklifte, Kanuna eklenen madde dikkate alınarak geçiş hükmü düzenlenmektedir.

MADDE 61- Maddeyle, 6769 sayılı Kanunun 156 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Birinci fıkrayla, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi ile fikri ve sınai haklar ceza mahkemesinin Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulacağı ve bu mahkemelerin yargı çevresinin, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirleneceği hükme bağlanmaktadır.

İkinci fıkrayla; fikri ve sınai haklar hukuk ve ceza mahkemelerinin kurulmadığı yerlerde ise bu mahkemelerin görev alanına giren dava ve işlere asliye hukuk veya asliye ceza mahkemelerince bakılacağı, bu dava ve işlere bakacak asliye hukuk ve asliye ceza mahkemeleri ile bu mahkemelerin yargı çevresinin de il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır. Bu düzenlemeler, Kanunda belirtilen dava ve işlere tüm yurтта uzman hâkimler tarafından bakılmasına hizmet edecektir.

MADDE 62- Yürürlük maddesidir.

MADDE 63- Yürütme maddesidir.

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasına “taraplardan birinin,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden,” ibaresi eklenmiş, fıkra da yer alan “, bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına” ibaresi “dava açılmamış sayılır ve mahkemece bu konuda resen” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 6100 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi” ibaresi “yahut yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, ilgilinin talebi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 6100 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “etmiş olması.” ibaresi “etmiş olması; uyuşmazlıkta arabuluculuk veya uzlaştırmacılık yapmış bulunması.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 6100 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin altıncı, yedinci ve dokuzuncu fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 6100 sayılı Kanunun 42 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Ret sebebi sabit olmasa bile, merci bunu muhtemel görürse, ret talebini kabul edebilir.

(3) Ret sebepleri hakkında yemin teklif olunamaz.”

MADDE 6- 6100 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Hâkim, tayin ettiği sürenin kesin olduğuna karar verebilir. Bu takdirde hâkim, tayin ettiği kesin süreye konu olan işlemi hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklar ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarını açıkça tutanağa geçirerek ihtar eder. Kesin olduğu belirtilmeyen süreyi geçirmiş olan taraf yeniden süre isteyebilir; bu şekilde verilecek ikinci süre kesindir ve yeniden süre verilemez.”

MADDE 7- 6100 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin başlığı “Belirsiz alacak davası” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda, hakim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir. Aksi takdirde dava, talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görülüp karara bağlanır.”

MADDE 8- 6100 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- 6100 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin başlığı “Harç ve gider avansının ödenmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Taraflardan her birinin ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen delil avansına ilişkin 324 üncü madde hükümleri saklıdır.”

MADDE 10- 6100 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.”

MADDE 11- 6100 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “davacı davayı kazanırsa” ibaresi “dava davacı lehine sonuçlanırsa” şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde dava davacı aleyhine sonuçlanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olur.”

MADDE 12- 6100 sayılı Kanunun 127 nci maddesinin birinci fıkrasına “başvuran davalıya,” ibaresinden sonra gelmek üzere “cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 13- 6100 sayılı Kanunun 139 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çıkarılacak davetiyede aşağıdaki hususlar ihtar edilir:

- a) Duruşma davetiyesine ve sonuçlarına ilişkin diğer hususlar.
- b) Tarafların sulh için gerekli hazırlığı yapmaları.
- c) Duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği.
- ç) Davetiyenin tebliğinden itibaren iki haftalık kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirilecek belgelerin getirilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi hâlinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği.”

MADDE 14- 6100 sayılı Kanunun 140 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “sulhe veya arabuluculuğa” ibaresi “sulh ve arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatarak” şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) 139 uncu madde uyarınca yapılan ihtara rağmen dilekçelerinde gösterdikleri belgeleri sunmayan veya belgelerin getirilmesi için gerekli açıklamayı yapmayan tarafın bu delillere dayanmaktan vazgeçmiş sayılmasına karar verilir.”

MADDE 15- 6100 sayılı Kanunun 141 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe iddia veya savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilemez.”

MADDE 16- 6100 sayılı Kanunun 147 nci maddesinin birinci fıkrasına “tahkikat” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve sözlü yargılama” ibaresi ile ikinci fıkrasına “itiraz edemeyecekleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde taraflara ayrıca

davetiye gönderilmeyeceği ve 150 nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, yokluklarında hüküm verileceği" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 17- 6100 sayılı Kanunun 149 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla veya başka yerde duruşma icrası

MADDE 149- (1) Mahkeme, taraflardan birinin talebi üzerine talep eden tarafın veya vekilinin, aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden duruşmaya katılmalarına ve usul işlemleri yapabilmelerine karar verebilir.

(2) Mahkeme resen veya taraflardan birinin talebi üzerine; tanığın, bilirkişinin veya uzmanın aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden dinlenilmesine karar verebilir.

(3) Mahkeme, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri dava ve işlerde ilgililerin, aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden dinlenilmesine resen karar verebilir.

(4) Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına da karar verebilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir."

MADDE 18- 6100 sayılı Kanunun 151 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, taraf avukatları hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder. Taraf avukatları hakkında ise 79 uncu madde hükmüne göre işlem yapılır."

MADDE 19- 6100 sayılı Kanunun 177 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

"(2) Yargıtayın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması halinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamaz."

MADDE 20- 6100 sayılı Kanunun Beşinci Bölümüne, Altıncı Ayırımdan sonra gelmek üzere "Toplu Mahkemelerde Tahkikat" başlıklı Yedinci Ayırım ile aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Toplu mahkemelerde tahkikat

MADDE 183/A- (1) Dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra talep edilen delil tespiti, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki koruma tedbirleri de dâhil olmak üzere toplu mahkemenin görevine giren dava ve işlerde tüm yargılama aşamaları heyet tarafından yerine getirilir ve karara bağlanır.

(2) Heyet, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın, tahkikat hâkimi olarak görevlendirilen bir üye tarafından yapılmasına karar verebilir.

(3) Tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş veya davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere, üyelerden birini naip hâkim olarak görevlendirebilir.

(4) Mahkeme başkanı, mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlar ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alır."

MADDE 21- 6100 sayılı Kanunun 186 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Mahkeme, tahkikatın bittiğini tefhim ettikten sonra aynı duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçer. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine duruşma iki haftadan az olmamak üzere ertelenir. Hazır bulunsun veya bulunmasın sözlü yargılama için taraflara ayrıca davetiye gönderilmez.”

MADDE 22- 6100 sayılı Kanunun 206 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İmza” ibaresi “Okuma ve yazma bilmediği için imza” şeklinde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut üçüncü fıkrasına “noterlerce” ibaresinden sonra gelmek üzere “onaylanacak veya” ibaresi eklenmiştir.

“(2) Okuma ve yazma bildiği halde imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından onaylanmasına veya düzenlenmesine bağlıdır.”

MADDE 23- 6100 sayılı Kanunun 215 inci maddesinin başlığı “Belgelerin halefler aleyhine kullanılması ve adi senetlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bir adi senet bakımından, kendisine ibraz olunduğu noter veya yetkili memur tarafından usulüne uygun olarak onaylanmış ise ibraz tarihi, resmi bir işleme konu olmuşsa işlem tarihi, imza edenlerden biri ölmüşse ölüm tarihi, imza edenlerden birinin imza etmesine fiilen imkân kalmamışsa bu imkânı ortadan kaldıran olayın meydana geldiği tarih üçüncü kişiler hakkında da hüküm ifade eder. Adi senette bahsedilen diğer senetlerin tarihleri, üçüncü kişiler hakkında ancak son senet tarihinin onaylanmış olduğunun kabul edildiği tarihte hüküm ifade eder.”

MADDE 24- 6100 sayılı Kanunun 222 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ilgili hususta hiç bir kayıt içermemesi” ibaresi “diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Diğer tarafın ikinci fıkroda yazılan şartlara uygun olarak tutulan ticari defterlerinin, ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi halinde ticari defterler, sahibi lehine delil olarak kullanılamaz.”

MADDE 25- 6100 sayılı Kanunun 281 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişi raporuna karşı talebin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor veya imkansız olması ya da özel yahut teknik bir çalışmayı gerektirmesi halinde yine bu süre içinde mahkemeye başvuran tarafa, sürenin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak ve iki haftayı geçmemek üzere ek süre verilebilir.”

MADDE 26- 6100 sayılı Kanunun 290 ncı maddesinin birinci fıkrasına “yeri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, kapsamı” ibaresi ile ikinci fıkrasına ikinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Tutanağa, hâkimin keşif konusu ve mahalliyle ilgili gözlemleri de yazılır.”

MADDE 27- 6100 sayılı Kanunun Beşinci Kısımının İkinci Bölümünün başlığı “Hükümün Tashihi, Tavzihi ve Tamamlanması” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 28- 6100 sayılı Kanuna 305 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Hükmün tamamlanması

MADDE 305/A- (1) Taraflardan her biri, nihaî kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir. Bu karara karşı kanun yoluna başvurulabilir.”

MADDE 29- 6100 sayılı Kanunun 306 ncı maddesinin başlığı “Tavzih ve tamamlama talebi ile usulü” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasına “Tavzih” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya tamamlama” ibaresi ile birinci ve üçüncü fıkralarına “tavzih” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya tamamlama” ibareleri eklenmiştir.

MADDE 30- 6100 sayılı Kanunun 310 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Feragat veya kabul, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

MADDE 31- 6100 sayılı Kanunun 314 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Sulh, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince sulh doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Sulh, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı sulh hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

MADDE 32- 6100 sayılı Kanunun 317 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “davalıya, bir defaya mahsus” ibaresi “davalıya, cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 33- 6100 sayılı Kanunun 323 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Celse” ibaresi “Başvurma” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 34- 6100 sayılı Kanunun 331 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme” ibareleri “Görevsizlik veya yetkisizlik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 35- 6100 sayılı Kanunun 341 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:

a) Nihai kararlar.

b) İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar.”

MADDE 36- 6100 sayılı Kanunun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (6) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendinin (3) numaralı alt bendine “tamamlanmasından sonra” ibaresinden sonra gelmek üzere “başvurunun esastan reddine veya” ibaresi eklenmiştir.

“(6) Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması.”

MADDE 37- 6100 sayılı Kanunun 356 ncı maddesinin başlığında yer alan “yapılmasına” ibaresi “yapılması ve” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Duruşma sonunda bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddetmek veya ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurmak dahil gerekli kararları verir.”

MADDE 38- 6100 sayılı Kanunun 358 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gideri duruşma gününe kadar” ibaresi “gideri, iki haftadan az olmamak üzere verilecek kesin süre içinde” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Belirlenen giderin, verilen kesin süre içinde yatırılmış olması kaydıyla, taraflar mazeretsiz olarak duruşmaya katılmadıkları takdirde tahkikat yokluklarında yapılarak karar verilir. Belirlenen gider, süresi içinde yatırılmadığı takdirde, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilir. Şu kadar ki, öngörülen tahkikat yapılmaksızın karar verilmesine olanak bulunmayan hâllerde başvuru reddedilir.”

MADDE 39- 6100 sayılı Kanunun 359 uncu maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut üçüncü fıkrasına “bölge adliye mahkemesi tarafından” ibaresinden sonra gelmek üzere “resen” ibaresi eklenmiştir.

“(3) Bölge adliye mahkemesi, başvurunun esastan reddi kararında, ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak kaydıyla, kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilir.”

MADDE 40- 6100 sayılı Kanunun 362 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemelerinin görev ve yetkisi hakkında verilen kararlar ile yargı yeri belirlenmesine ilişkin kararlar.”

“g) 353 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında verilen kararlar.”

MADDE 41- 6100 sayılı Kanunun 390 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Esas hakkında yabancı devlet mahkemesinin, hakemin veya hakem kurulunun görevli ve yetkili olması halinde, ihtiyati tedbir, bu talebe konu hak veya şeyin bulunduğu yer Türk mahkemelerinden talep edilir.”

MADDE 42- 6100 sayılı Kanunun 391 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) İhtiyati tedbir talebinin reddi kararı gerekçeli olarak verilir ve bu karara karşı kanun yoluna başvurulabilir. Yüzüne karşı aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen taraf da kanun yoluna başvurabilir. Bu başvurular öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.”

MADDE 43- 6100 sayılı Kanunun 393 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “verildiği tarihten” ibaresi “bu kararın, tedbir isteyen tarafa tefhim veya tebliğinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 6100 sayılı Kanunun 394 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.
“Esas hakkında dava açıldıktan sonra yapılan itiraz hakkında, bu davaya bakan mahkemece karar verilir.”

MADDE 45- 6100 sayılı Kanunun 397 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) İhtiyati tedbir kararı, yetkili yabancı devlet mahkemesi, hakem veya hakem kurulu nezdinde dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talep eden, bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren bir ay içinde esas hakkındaki davasını yetkili yabancı devlet mahkemesi, hakem veya hakem kurulu nezdinde açmak ve dava açtığına ilişkin evrakı, kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurmak ve karşılığında bir belge almak zorundadır. Aksi hâlde tedbir kendiliğinden kalkar.”

MADDE 46- 6100 sayılı Kanunun 398 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 398- (1) İhtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymayan veya tedbir kararına aykırı davranan kimse, ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren altı ay içinde şikâyet edilmesi üzerine, altı aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır. Görevli ve yetkili mahkeme, esas hakkındaki dava henüz açılmamışsa, ihtiyati tedbir kararı veren mahkeme; esas hakkındaki dava açılmışsa, bu davanın görüldüğü mahkemedir.

(2) Şikâyet olunana, şikâyet dilekçesi ile birlikte duruşma gün ve saatini bildiren davetiye gönderilir. Davetiyede, savunma ve delillerini duruşma gününe kadar bildirmesi ve duruşmaya gelmediği takdirde yargılamaya yokluğunda devam olunarak karar verileceği ihtar edilir.

(3) Mahkeme duruşmaya gelen şikâyet olunana, 5271 sayılı Kanunun 147 inci maddesinde belirtilen haklarını hatırlatarak savunmasını alır.

(4) Mahkeme, dosyadaki delilleri değerlendirerek gerekli araştırmayı yapar. Yargılama sonunda şikâyet olunanın ihtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymadığı veya tedbir kararına aykırı davrandığı tespit edilirse, birinci fıkra uyarınca disiplin hapsi ile cezalandırılmasına; aksi takdirde şikâyetin reddine karar verilir.

(5) Taraflar, kararın tefhim veya tebliğinden itibaren bir hafta içinde karara itiraz edebilir. İtirazı, o yerde hükmü veren mahkemenin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisinden sonra gelen daire; son numaralı daire için bir numaralı daire; o yerde hükmü veren mahkemenin tek dairesi bulunması hâlinde en yakın yerdeki aynı düzey ve sıfattaki mahkeme inceler.

(6) İtiraz merci, bir hafta içinde kararını verir. Merci, itirazı yerinde görürse işin esası hakkında karar verir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

(7) Bu madde uyarınca verilen disiplin hapsi kararları kesinleşmeden infaz edilemez. Kesinleşen kararların infazı Cumhuriyet başsavcılığınca yapılır.

(8) Tedbir kararına aykırı davranışın sona ermesi veya tedbir kararının gereğinin yerine getirilmesi ya da şikâyetten vazgeçilmesi halinde, dava ve bütün sonuçlarıyla beraber ceza düşer.

(9) Disiplin hapsine ilişkin karar, kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra yerine getirilemez.”

MADDE 47- 6100 sayılı Kanunun 402 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Tespitin yapılmasından sonra, tespit tutanağı ve varsa bilirkişi raporunun bir örneği mahkemece karşı tarafa resen tebliğ olunur.”

MADDE 48- 6100 sayılı Kanunun 436 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Hakem kararı, hakem, hakem kurulu başkanı veya ilgili tahkim kurumu tarafından taraflara bildirilir. Ayrıca kararın aslı dosya ile birlikte mahkemeye gönderilir ve mahkemece saklanır.”

MADDE 49- 6100 sayılı Kanunun 440 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Hakem kararının” ibaresi “Aksi kararlaştırılmadıkça hakem kararının” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 50- 6100 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “454” ibaresi “444” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 51- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 258 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhtiyati haciz talebinin reddi kararı gerekçeli olarak verilir ve bu karara karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen taraf da istinaf yoluna başvurabilir. Bölge adliye mahkemesi bu başvuruları öncelikle inceler ve verdiği karar kesindir.”

MADDE 52- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasına “tarafların vekilleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 53- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- Kadastro mahkemesinin veya otuz günlük askı ilan süresinden sonra, kadastro öncesi nedene dayalı olarak açılan davalarda genel mahkemelerin verdiği kararlar ile orman kadastrolarına ilişkin davalarda bu mahkemelerce verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilir.”

MADDE 54- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “üç yüz bin” ibaresi “beşyüz bin” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Bu iş ve davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birini naip hakim olarak görevlendirebilir.”

MADDE 55- 5235 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. “Ancak özel kanunlarla kurulanlar da dahil olmak üzere, hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenebilir.”

MADDE 56- 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 30 uncu maddesinin onaltıncı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
“Komisyon Müdürünce karar en geç üç iş günü içinde taraflara bildirilir; ayrıca kararın aslı dosya ile birlikte Komisyonca saklanır.”

MADDE 57- 5684 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6 - (1) Bu Kanun uyarınca sigortacılık yapan kurum veya kuruluşlardan ya da Hesaptan talep edilecek tazminat alacağı ancak;

a) Alacaklı tarafından bizzat,

b) Alacaklının kanuni temsilcisi veya kanuni temsilcinin bizzat vekâlet verdiği avukat vasıtasıyla,

c) Alacaklının bizzat vekâlet verdiği eşi, çocukları, annesi, babası, kardeşleri veya avukatı vasıtasıyla,

takip edilebilir. Takip yetkisi, sigortacılık yapan kurum veya kuruluşlar ya da Hesap nezdinde yapılacak işlemleri kapsar.

(2) Tazminat alacağı, sadece hak sahibine veya avukatına ödenir ve birinci fıkrada belirtilen kişiler de dâhil olmak üzere hiç kimseye devredilemez.

(3) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 58- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yüz bin” ibaresi “beşyüz bin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 59- 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna 73 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 73/A- (1) Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Şu kadar ki aşağıda belirtilen hususlarda dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz:

a) Tüketici hakem heyetinin görevi kapsamında olan uyuşmazlıklar.

b) Tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan itirazlar.

c) 73 üncü maddenin altıncı fıkrasında belirtilen davalar.

ç) 74 üncü maddede belirtilen davalar.

d) Tüketici işlemi mahiyetinde olan ve taşınmazın aynından doğan uyuşmazlıklar.”

(2) 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18/A maddesinin onbirinci fıkrası tüketici aleyhine uygulanmaz.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya tarafların anlaşmaları ya da anlaşamamaları halinde tüketicinin ödemesi gereken arabuluculuk ücreti, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır. Ancak belirtilen hallerde arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin Birinci Kısımına göre iki saatlik ücret tutarını geçemez.

(4) Arabuluculuk faaliyeti sonunda açılan davanın tüketici lehine sonuçlanması halinde arabuluculuk ücreti, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre davalıdan tahsil olunarak bütçeye gelir kaydedilir.”

MADDE 60- 6502 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 61- 22/12/2016 tarihli ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 156 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 156- (1) Bu Kanunda öngörülen davalarda görevli mahkeme, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi ile fikri ve sınai haklar ceza mahkemesidir. Bu mahkemeler, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, asliye hukuk mahkemesince; fikri ve sınai haklar ceza mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, asliye ceza mahkemesince bakılır. Bu dava ve işlere bakacak asliye hukuk ve asliye ceza mahkemeleri ile bu mahkemelerin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.”

MADDE 62- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 63- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.